

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1

התובע:

התובע
ע"י ב"כ עו"ד מייזלס ועו"ד לנגהולץ-לוי

נגד

הנתבעים:

1. הנתבעת
2. הנכד
ע"י ב"כ עו"ד קראוס ועו"ד

2

3

פסק דין

4

5

6

1. עניינו של פסק דין זה הוא הכרעה בתביעה לפסק דין הצהרתי במסגרתה התבקש בית המשפט להורות על ביטול העברת נכס בשל הוראה בצוואה הודדית שערכו המנוח והנתבעת.

8

9

א. רקע עובדתי וההליכים המשפטיים

10

2. המנוח --- (להלן: "המנוח") הלך לבית עולמו ביום 2.10.2014. המנוח היה בן 71 והותיר אחריו אישה- הנתבעת (להלן: "הנתבעת" ו/או "אשת המנוח") ובן אחד מנישואיו הראשונים- התובע (להלן: "התובע" ו/או "הבן" ו/או "בנו של המנוח").

14

3. אימו של הבן (אשתו לשעבר של המנוח) נפטרה בשנת 2013.

16

4. הנתבעת והמנוח נישאו בסוף שנת 1982, וחיו יחד עד פטירתו. לא נולדו להם ילדים משותפים.

18

5. לנתבעת שני ילדים מנישואיה הראשונים --- (להלן: "בתה של הנתבעת") ו--- (להלן: "בנה של הנתבעת").

21

6. הנתבע 2 הוא נכדה של הנתבעת, בנה של בתה של הנתבעת (להלן: "הנתבע 2" ו/או "הנכד" ו/או "הנתבע").

23

7. ביום 3.6.2012 ערכו המנוח והנתבעת צוואות בפני עדים, אותן ערכה עו"ד רון-שטיין, בהן ציוו כי ממותו של הראשון יעבור רכושו לבן הזוג שבחיים, והיה ובן הזוג אינו בן החיים יעבור הרכוש לבנו של המנוח. במקרה של פטירת שני בני הזוג יחד, יעבור העיזבון בשלמות לבנו של המנוח.

27

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

8. בסעיפים 2-3 לצוואתו של המנוח פורטו הוראות ההורשה הבאות:

"2. לאחר פטירתי, לאחר אריכות ימים ושנים, הרי אני מוריש ומצווה בזה את כל רכושי, הוני וזכויותי, ללא יוצא מן הכלל, בין שיש לי בהווה ובין רכוש וזכויות שיהיו לי בעתיד, בנכסי דלא ניידי, במיטלטלין, כספים בבנק ו/או במוסדות אחרים, חשבונות במטבע מקומי או זר, ניירות ערך מכל סוג, לאשתי --- ת.ז. מרחוב אגס 4, לוד.

יובהר כי אין באמור בסעיף זה להתיר לידוע בציבור או לבן זוג שיהיה לה, אם יהיה לה, לאחר פטירתי, להתגורר בדירת המגורים המשותפת שבבעלותנו.

3. הנני מצווה כי אם חס וחלילה, אשתי --- ת.ז. לא תהיה בחיים בעת פטירתי או במקרה של פטירת שנינו, אני ואשתי --- ביחד, יירש את כל הנכסים והזכויות המפורטים בסעיף 2 לעיל, בני ---."

בצוואתה של הנתבעת כלולות הוראות הורשה מקבילות:

"2. לאחר פטירתי, לאחר אריכות ימים ושנים, אני מורשה ומצווה בזה את כל רכושי, הוני וזכויותי, ללא יוצא מן הכלל, בין שיש לי בהווה ובין רכוש וזכויות שיהיו לי בעתיד, בנכסי דלא ניידי, במיטלטלין, כספים בבנק ו/או במוסדות אחרים, חשבונות במטבע מקומי או זר, ניירות ערך מכל סוג, לבעלי --- ת.ז. מרחוב אגס 4, לוד.

יובהר כי אין באמור בסעיף זה להתיר לידועה בציבור או לבת זוג שתהיה לו, אם תהיה לו, לאחר פטירתי, להתגורר בדירת המגורים המשותפת שבבעלותנו.

3. הנני מצווה כי אם, חס וחלילה, בעלי --- ת.ז. לא יהיה בחיים בעת פטירתי או במקרה של פטירת שנינו, אני ובעלי --- ביחד, יירש את כל הנכסים והזכויות המפורטים בסעיף 2 לעיל, --- ת.ז., בנו של בעלי ---."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
9. בין הנתבעת לתובע היה קשר חם וקרוב לאורך השנים. הנתבעת ראתה בתובע בן לכל דבר ועניין. הנתבעת אף הצהירה בסעיף 4 לצוואתה את ההסבר להורשה לבנו של המנוח (ולא לילדיה שלה): **"אני מוצאת לנכון להבהיר כי רצוני הוא ש --- ת.ז. יירש את האמור לעיל היות ואני רואה בו וראיתי בו בן לכל עניין ודבר"**.
10. יחסיה של הנתבעת עם שני ילדיה מנישואיה הראשונים היו מורכבים לאורך שנים רבות. בצוואתה של הנתבעת היא כללה הסבר מדוע נתנה את הוראות ההורשה הנ"ל: **"יובהר כי ילדי מנישואי הראשונים: --- ת.ז. ו--- ת.ז. לא יקבלו דבר מעזבוני לאור העובדה כי לא היה עימם קשר כמקובל בין ילדים לאימם, וכשהיו קשרים עימם הם היו מלווים בפגיעות קשות חוזרות ונשנות מצד ילדי כלפי"**.
11. לאחר פטירת המנוח הגישה הנתבעת בקשה לרשם לענייני ירושה לקיום צוואתו. **ביום 2.4.2015** ניתן על ידי הרשמת לענייני ירושה צו קיום צוואה לצוואת המנוח, ללא התנגדויות (צו קיום צוואת המנוח צורף כנספח ג' לתצהיר עדות ראשית של התובע).
12. לאחר פטירת המנוח כל זכויותיו בנכסים השונים הועברו על שמה של הנתבעת על פי צו קיום הצוואה.
13. **בשנת 2016** הנתבעת מכרה את אחד הנכסים המשותפים שהיו לבני הזוג – דירה ברחוב נתן שוורץ 6 בלוד. בין הצדדים מחלוקת לגבי המניע למכירה. הנתבעת טוענת כי מכרה את הנכס לצורך מימון הדיור המוגן אליו עברה. התובע טוען כי מכרה את הנכס על מנת להעביר את הכספים לבנה. התובע לא העלה טענות נוספות בנושא במסגרת תביעה זו, וטען כי אף לא הגיש תביעה בנושא זה לאחר שהתוודע על כך. התובע הוסיף שאין בכוונתו לטעון שהנתבעת כיורשת הראשונה אינה רשאית ליהנות מנכסי העיזבון כלל, אלא שלטענתו יש להפעיל את עקרון הסבירות על פעולותיה (סעיף 49 לכתב התביעה).
14. בין נכסיהם המשותפים העיקריים של בני הזוג הייתה דירה ברחוב המאבק 19 בגבעתיים הידועה כגוש 6162, חלקה 159 תת חלקה 1 (להלן: **"הדירה"**), נשוא תביעה זו. המנוח קיבל חלק מהזכויות בדירה בירושה מאמו, ואת שאר הזכויות רכש המנוח מאחיו בשנת 1998, באמצעות משכנתא ששולמה על ידי כספים שלו ושל הנתבעת. נספח ו' לתצהיר עדות ראשית של התובע צורפו מסמכי המשכנתא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1
2 המשכנתא נרשמה על שמם של שני בני הזוג והתשלומים החודשיים בסך 1,900 ₪ לחודש שולמו
3 מהחשבון המשותף. הנתבעת טוענת כי מרבית הכספים בחשבון המשותף הגיעו ממקורותיה,
4 והתובע טוען שהופקדו לחשבון זה הכנסותיו של המנוח בלבד (התובע צירף פירוט חשבון בנספח
5 ז לסיכומי התובע). הנתבעת טענה שלאחר פטירת המנוח היא המשיכה לשלם את דמי
6 המשכנתא עד לשנת 2018.
7
8 15. לאחר פטירת המנוח, ועל פי צו קיום צוואתו, מלוא הזכויות בדירה עברו על שמה של הנתבעת.
9
10 16. **ביום 29.11.2017** הנתבעת העבירה את מלוא זכויותיה בדירה לנתבע 2, נכדה- בנה של בתה.
11 העברת הדירה בוצעה במתנה, ללא תמורה וללא תנאים. ביום **30.11.2017** נרשמה הערת
12 אזהרה לטובתו של הנתבע 2 בלשכת רישום המקרקעין (נסח טאבו צורף כנספח ג' לכתב
13 התביעה).
14
15 17. **העברה זו היא מוקד המחלוקת בין הצדדים בהליך זה. התובע עותר לביטול ההעברה והנתבעת**
16 **עותרת להותירה על כנה.**
17
18 18. בחודש 3/2018 לאחר ביצוע ההעברה עדכנה הנתבעת את התובע על דבר ההעברה, כפי שיפורט
19 להלן.
20
21 19. הדירה נמצאת כיום בהליכי פינוי בינוי ומושכרת לצד שלישי. הנתבעת מתגוררת בדיוור מוגן "----
22 מאז העברת הדירה במתנה לנתבע 2, הנתבעת המשיכה לקבל לידיה את דמי השכירות
23 מהדירה.
24
25 20. **ביום 27.6.2018** הוגשה התביעה על ידי התובע.
26
27 21. **ביום 28.6.2018** ניתן צו איסור דיספוזיציה לגבי הדירה לנתבעים. לאחר מכן הייתה הסכמה כי
28 הצו יישאר על כנו.
29
30 22. **ביום 3.9.2018** צורף הנכד כנתבע לתיק.
31
32 23. **ביום 15.10.2018** הוגש כתב הגנה על ידי הנתבעים, אולם צורף רק תצהיר של הנתבעת.
33
34
35

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1
2 24. ביום 11.11.2018 התקיים קד"מ בסופו הסכימו הצדדים לפנות לגישור. לאחר שהגישור לא
3 צלח נקבע התיק להוכחות.
4
5 25. בתיק התקיימו שני דיוני הוכחות ולאחר מכן הוגשו סיכומים בכתב. הנתבע 2 לא הגיש תצהיר
6 עדות ראשית ולא התייצב לדיון ההוכחות השני (בו העידו עדי הנתבעים) ולא נחקר.
7
8 26. יודגש כי נעשו ניסיונות להביא את הצדדים להסכמה בפרט לאור מערכת היחסים החמה,
9 האוהבת והמשפחתית ששררה שנים ארוכות בין התובע לנתבעת, אשר במילותיה בסעיף 4
10 לצוואתה "אני רואה בו וראיתי בו בן לכל עניין ודבר". אולם הדבר לא צלח ועל כן ניתן כעת
11 פסק הדין.
12
13

ב. תמצית טענות הצדדים

תמצית טענות התובע

- 14
15
16
17
18 27. התובע עותר למתן פסק דין הצהרתי במסגרתו הוא מבקש מבית המשפט לקבוע כי העברת
19 הזכויות בדירה על ידי הנתבעת במתנה לנכדה-הנתבע 2 – בטלה.
20
21 28. לטענת התובע, הנתבעת פעלה בניגוד למוסכם ובניגוד לאמור בצוואה ההדדית שחתמו היא
22 והמנוח ביום 3.6.2012.
23
24 29. התובע טוען כי נוסח הצוואות והדרך שבה הצוואות נחתמו מעידים על כך שמדובר בצוואות
25 הדדיות. לטענתו, המנוח והנתבעת הביעו רצונם וחתמו על צוואות הדדיות בפני עו"ד רון-שטיין.
26 הצוואות קובעות (בתמונת ראי) כי לאחר פטירת כל אחד מהם יועבר כל רכושו של הנפטר לבן
27 הזוג שנוטר בחיים, וכי אם בן הזוג היורש לא יהיה בחיים בעת פטירת המוריש, או לאחר
28 אריכות ימיו של בן הזוג הנוטר בחיים – יועבר מלא הרכוש לתובע.
29
30 30. התובע טוען כי הצוואות ההדדיות כוללות הוראת "יורש אחר יורש" בהתאם לסעיף 42 לחוק
31 הירושה, המלמדת לטענתו כי הוא היורש לאחר מות שני הצדדים. במסגרת תנאי זה המנוח
32 הגביל את יכולתה של הנתבעת לעשות שימוש ברכוש שירשה, דווקא משום שלאחר פטירתה,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 יירש אותה התובע. לטענת התובע, הנתבעת פגעה באינטרס ההסתמכות של המנוח, שציפה
2 והסתמך על כך שהתובע, כבנו היחיד, יירש אותו.
3
4 31. לטענת התובע, מאחר שהמנוח והנתבעת חתמו יחד על צוואות הדדיות, ובהן הוראה של "יורש
5 אחר יורש" וכעת מדובר ב"תקופת ביניים" שבין פטירת המצווה הראשון לפטירת המצווה
6 השני, אין לנתבעת זכות לעשות כרצונה ברכוש שירשה, ואין לה זכות לרוקן את העיזבון כולו
7 תוך נתינתו לצדדים שלישיים, כאשר מטרתה הינה לעקוף את הוראות שנקבעו בחוק הירושה
8 לגבי היכולת לשנות או לבטל צוואות הדדיות.
9
10 32. התובע טוען כי הנתבעת הפרה את אינטרס ההסתמכות של המנוח בדרך שבה פעלה; הנתבעת
11 נהגה בחוסר סבירות כאשר העבירה את הנכס המשמעותי ביותר שהיה משותף לבני הזוג לאדם
12 אחר שהוא איננו התובע, בכך רוקנה את העיזבון וביצעה בידועין פעולות שתכליתן עקיפת
13 הוראות סעיף 8א לחוק הירושה (כך במילותיו בסעיף 6 לסיכומיו).
14
15 33. התובע טוען כי יש לקבוע כי הנתבעת, כיורשת ראשונה, היא בגדר נאמן עבור התובע, כיוורש
16 השני, וכי נוכח פעולותיה יש להורות לה להצהיר האם ערכה צוואה חדשה, ובמידה שכן, יש
17 לראות בה כחוזרת מהצוואה ההדדית, ומשכך יש לחייבה להשיב לעיזבון המנוח את כל הרכוש
18 שירשה כקבוע בסעיף 8(א)(2)(ב) לחוק הירושה (כך במילותיו בסעיף 7 לסיכומיו).
19

תמצית טענות הנתבעים

- 20
21
22 34. הנתבעים טוענים שיש לדחות את התביעה על הסף מאחר וההסדר המשפטי שנקבע בין בני הזוג
23 – מוצה ונשלם. לטענת הנתבעת, היא זכתה בכל רכושו של המנוח, ללא סייגים וללא הגבלות.
24 שכן, מלשון הצוואות ההדדיות עולה בבירור כי הן כוללות הוראה של "יורש במקום יורש" לפי
25 סעיף 41 לחוק הירושה, ולא הוראה של "יורש אחר יורש" לפי סעיף 42 לחוק הירושה כפי שטוען
26 התובע. לכן ההגדרה של "תקופת ביניים" וכל המגבלות הכלולות בכך – לא רלוונטית לעניין
27 הנדון.
28
29 35. הנתבעים טוענים כי הנתבעת רשאית לעשות ברכוש "כבתוך שלה", וכי לא הוטלו עליה הגבלות
30 למיניהן. גם אם קיימת הוראה של "יורש אחר יורש" בצוואות ההדדיות, הנתבעת הייתה
31 חופשיה להעביר את הדירה כאוות נפשה מכוח האמור בסעיף 42 (ב) לחוק הירושה: "הראשון
32 רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו והשני לא יזכה אלה במה ששייר הראשון" (סעיף 6
33 לסיכומים).
34

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

36. הנתבעים מוסיפים כי פעולת העברת הדירה התבצעה כדין, נוכח העובדה שבני הזוג לא התכוונו להגביל האחד את השנייה. לטענת הנתבעת, לא ניתן להגביל אותה ביחס לפעולותיה ברכוש שקיבלה בירושה מהמנוח, מאחר והצוואות ההדדיות לא מכילות כל הוראה מרומזת או משתמעת המגבילה את היורש הראשון המהווה "הוראה אחרת" בהתאם לסעיף 53 לחוק הירושה.

37. הנתבעת טוענת כי אין להתערב בפעולה שביצעה ביחס להעברת הדירה לאור שיקולי מוסר ותום-לב. לטענתה, מדובר בדירה שמעל מחצית הזכויות בה נרכשו ממקורותיה הכספיים של הנתבעת, אשר הייתה הנושאת העיקרית בנטל הכלכלי בחייה המשותפים עם המנוח מרבית השנים. לפיכך, לטענתה, ראוי שתהיה לה האפשרות להעביר את הבעלות בדירה לילדיה הן מבחינה חוקית והן מבחינה מוסרית (כך במילותיה בסעיף 18 לסיכומיה).

ג. דיון והכרעה

38. לצורך הכרעה בשאלה שבמחלוקת יבחנו להלן הנושאים הבאים כסדרם:

1. האם במקרה שלפנינו מדובר בצוואות הדדיות?

2. האם ההוראה בצוואות ההדדיות היא הוראת "יורש במקום יורש" לפי סעיף 41 לחוק הירושה או הוראת "יורש אחר יורש" לפי סעיף 42 לחוק הירושה?

3. האם קיימת מגבלה בצוואות של בני הזוג לביצוע פעולות ברכוש ב"תקופת הביניים" שלאחר פטירת הראשון?

4. האם העברת הדירה על ידי הנתבעת לנכד היא פעולה משפטית שיש לבטלה?

5. טענות נוספות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

1. האם במקרה שלפנינו מדובר בצוואות הדדיות?

39. במסגרת תיקון מספר 12 לחוק הירושה תוקן סעיף 8א לחוק הירושה המסדיר את נושא הצוואות ההדדיות, וקובע כי:

"בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה – צוואות הדדיות)."

40. במסגרת עמ"ש 36694-10-16 א' נ' ל' ואח' צוינו בין היתר התנאים לקביעה כי מדובר בצוואות הדדיות:

"אין מחלוקת שצוואות 91 הן צוואות משותפות. הן תוצאה של החלטה משותפת של המנוח והמנוחה לעשותן. האם הן צוואות הדדיות? צוואות הן הדדיות כאשר ההסדרים שקבע אחד המצווים מבוססים על ההסדרים שקבע האחר (עיקרון ההסתמכות) ולא היו נערכים לולא הסדרים אלה. דוגמאות קלאסיות: צוואות הכוללות הסדר של "יורש אחר יורש" או צוואות המורות של הורשה לאותם יורשים, למשל, הן קרובים מצד המצווה האחד הן קרובים מצד המצווה השני."
(ההדגשות בקו הוספו).

ראו: עמ"ש 36694-10-19 א' נ' ל' ואח' (26.11.2017), סעיף 8 לפסק דינו של כב' השופט שוחט.

41. צוואות המנוח והנתבעת נערכו במשותף ביום 3.6.2012 ועל כן חל על צוואותיהם התיקון לחוק הירושה.

42. המנוח והנתבעת היו בני זוג. הצוואות נערכו באותו יום, שתיהן נערכו על ידי אותה עורכת דין, ושתייהן נחתמו בפני אותם עדים. שתי הצוואות מסודרות בסעיפים דומים, נוקטות בלשון זהה מבחינת הורשה. למעשה מדובר באותה צוואה שהותאמה לכל אחד מהם לפי פרטיו האישיים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 הוראות ההורשה וסדרי ההורשה שנקבעו על ידי כל אחד מבני הזוג זהים : שניהם מורשיים את
2 כל רכושם האחד לשנייה ככל שאחד מהם נפטר לפני השני, ובמקרה של פטירת שניהם או אם
3 בן הזוג כבר לא בן החיים – היורש הוא בנו של המנוח.
4
5
6
7
8 43. נוסף על כך, עורכת הדין שערכה את צוואותיהם, **עו"ד רון שטיין**, העידה בחקירתה שבני הזוג
9 הציגו בפניה את רצונם המשותף, והוסיפה כי הסבירה לבני הזוג על מהות צוואות הדדיות והם
10 הבינו היטב את משמעותן לפני חתימתם (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמוד 6, שורות 1-10; עמ'
11 8, שורות 22-29).
12
13 44. **עו"ד רון שטיין** אישרה בחקירתה כי הסבירה לבני הזוג את המשמעות של עריכת צוואות
14 הדדיות, כי הצוואות הן צוואות הדדיות שהסדרים זהים בשתי הצוואות, וכי בני הזוג סמכו
15 אחד על השני והסתמכו על ההסדרים שקבעו (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 5 שורות 22-23;
16 עמ' 6 שורות 1-10, שורות 16-28).
17
18 45. גם ה**נתבעת** בחקירתה אישרה כי המנוח והיא ערכו צוואות הדדיות והוסברה לה המשמעות
19 של עריכת צוואה הדדית (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 28, שורות 27-28). הנתבעת ציינה
20 מפורשות כי בצוואה הייתה הסתמכות: "**אנחנו הסתמכנו אחד על השני**" (ראו: פרוט' מיום
21 19.9.19, עמ' 31, שורות 2-3).
22
23 46. בני הזוג חתמו באותו המועד על שני מסמכים נפרדים, אולם זהים בתוכנם כמעט לחלוטין (אצל
24 הנתבעת יש הסבר להורשה לבן והדרת ילדיה) ובדרך הורשתם.
25
26 47. העולה מכך כי היה בכוונתם של בני הזוג לחתום על צוואות הדדיות. ההסדרים שנקבעו בצוואת
27 המנוח ובצוואת הנתבעת היו מבוססים האחד על השני ומשותפים, ולא היו נערכים לולא היה
28 מדובר בהסדרים הדדים. **על כן, אני קובעת כי מדובר בצוואות הדדיות.**
29
30
31 **2. האם ההוראה בצוואות ההדדיות היא הוראת "יורש במקום יורש" לפי סעיף 41**
32 **לחוק הירושה או הוראת "יורש אחר יורש" לפי סעיף 42 לחוק הירושה?**
33
34 48. סעיף 41 (א) לחוק הירושה קובע את הגדרת החוק להוראת "**יורש במקום יורש**":

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2 "המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון;
3 השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או
4 שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש".

5
6
7
8 50. סעיפים 42(א) ו-42(ב) לחוק הירושה קובעים את הגדרת החוק להוראת "יורש אחר יורש",
9 וקובעים את הכללים ככל שההורשה היא מסוג זה:

10
11 "(א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי שזכה
12 הראשון; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד
13 שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.
14 (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא
15 במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על
16 ידי צוואה".

17
18 51. ההוראות של "יורש במקום יורש" ו"יורש אחר יורש" שונות בתכליתן. על ההבדלים שבין שני
19 ההסדרים עמדה כב' השופטת נאור בבע"מ 10807/03 זמיר נ' גמליאל:

20 "עיון בשני ההסדרים מראה כי ההבדל ביניהם הוא גדול. בהסדר של "יורש
21 אחר יורש", הקבוע בסעיף 42 לחוק, המוריש מורה כי במותו, יירש אותו
22 יורש א'; וכן מורה המוריש כי לאחר מותו של יורש א', יירש את העזבון
23 יורש ב'. עד להגעת הרכוש ליורש ב', ישנה, בלשונו של הנשיא ברק בעניין
24 מלמד (בע' 712), "תקופת ביניים", בה יורש א' הוא הבעלים של הרכוש.
25 יורש א', בתקופה זו, רשאי "לעשות במה שקיבל כבתוך שלו" (סעיף
26 42(ב)). יורש ב' יירש רק "מה ששייר" יורש א' (שם). ואולם, על יורש א'
27 מוטלת מגבלה: הוא רשאי, אמנם, לנהוג ברכוש כמנהג בעלים, אך לא
28 רשאי הוא לגרוע מחלקו של יורש ב' על ידי צוואה משלו (שם). [...]
29 שונה ההסדר של "יורש במקום יורש", הקבוע בסעיף 41 לחוק. לפיו,
30 המוריש מורה כי רכושו יעבור ליורש א', אך אילו יורש א' לא יירש את
31 המוריש, מהסיבות המנויות בחוק, יבוא בנעליו יורש ב'. ייעודו של הסדר
32 זה הוא להסדיר מקרה בו המוריש צופה כאפשרות מצב בו מי שקבע
33 כירשו, לא יוכל לרשת אותו. המוריש קובע חליפין ליורש הראשון אותו
34 קבע. אין בהסדר זה "תקופת ביניים" כמו בהסדר הקודם. היה ויורש א'
35 ירש את הרכוש, הרי שההסדר מוצה, ותם ונשלם. יורש א' יכול להעביר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 את הרכוש הלאה בחייו, ולהוריש אותו - בין בצוואה, בין על פי דין - למי
2 שיחפוץ (לפירוט בענין ההסדרים השונים, ראו עניין מלמד (בע' 711-712);
3 וכן ש' שילה פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (התשנ"ב) 365 ואילך;
4 ש' שוחט, מנחם גולדברג ו-י' פלומין דיני ירושה ועיזבון (תשס"ה) 118).
- 5 ראו: בע"מ 10807/03 זמיר נ' גמליאל, פ"ד סב(1) 601 (2007), פסקה 10 לפסק דינה של כב'
6 השופטת נאור (להלן: "פרשת זמיר נ' גמליאל").
- 7
- 8 52. יש לשים לב כי פרשת זמיר נ' גמליאל ניתנה טרם חוקק התיקון לחוק הירושה לגבי צוואות
9 הודיות, אשר הגביל את האפשרות לשנות את הצוואה ההודית (ככל שאין על כך הוראה
10 מתאימה בצוואות ההודיות).
- 11
- 12 53. בענייננו, קיימת מחלוקת בין הצדדים על עצם סיווג ההוראה הקיימת בצוואות ההודיות של
13 המנוח והנתבעת. התובע טוען כי הוראות הצוואה הן הוראות "יורש אחר יורש", והנתבעת
14 טוענת כי הוראות הצוואה הן הוראות של "יורש במקום יורש".
- 15
- 16 54. ההחלטה בשאלת סיווג ההוראה הקיימת בצוואות דורשת את פירוש הצוואות הן מבחינה
17 לשונית והן מבחינת נסיבות עריכת הצוואה.
- 18
- 19 55. כדי לבחון את אומד דעתו של המנוח יש לפרש את האמור בצוואה בהתחשב בלשון הצוואה,
20 וככל שיש בכך צורך – יש להתייחס גם לנסיבות, זאת בהתאם לסעיף 54 (א) לחוק הירושה.
21 עמד על כך כב' המשנה לנשיאה כב' השופט רובינשטיין בבע"מ 6251/15 הופה נ' קסטור:
22 "מג. כאמור מעלה, סגן הנשיאה שנלר והשופט ברנר נחלקו בשאלה האם
23 סעיף 11 לצוואת ברוד מורה – בהתאמה – על הסדר של שמירה (במוסד או
24 בגנזך) לפי סעיף 45 לחוק הירושה או הסדר של יורש אחר יורש. לאחר
25 העיון סבורני כשלעצמי, ומבלי לטעת בהכרח מסמרות כיון שהתוצאה אליה
26 הגיעו זהה, כי פרשנות סעיף 11 לצוואת ברוד בשילוב נסיבות המקרה, כפי
27 שפורטו בהרחבה בפסקי הדין של בתי המשפט הקודמים, נוטה יותר
28 למסקנה, שברוד ביקש ליצור בצוואתו הסדר מסוג "יורש אחר יורש";
29 דומה כי התחקות אחר לשון הצוואה ואומד דעתו הבסיסי של ברוד (ראו
30 סעיף 54 לחוק הירושה) מובילים יותר לכיוון זה. אכן, סגן הנשיאה שנלר
31 נדרש לבחינה "פנימית" של הוראתה המקורית של הצוואה, ומצא כי זו לא
32 קוימה בנקודה חשובה, בחירת המוסד בו יופקד עזבונו הספרותי של ברוד,
33 ואילו השופט ברנר בדק "חיצונית" את השאלה האם לפנינו המבנה
34 המורכב של "יורש אחר יורש" וסבר כי לכך כיון המנוח. [...].

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

אזכיר, כי הנשיא ברק עמד על אופן פרשנות הצוואה בע"א 1900/96

טלמצ'יו נ' האפוטרופוס הכללי, פ"ד נג(2) 817 (1997):

"בפרשנותה של הצוואה יש להתחשב בשני יסודות

מרכזיים: לשון הצוואה ואומד דעת המצוה. בעיית היסוד

בפרשנות הצוואה – כמו בפרשנותו של כל טקסט משפטי –

הוא ביחס בין הלשון לאומד הדעת, בין 'הגוף' (ה-verba)

לבין 'הנשמה' (ה-voluntas)...יחס זה מעורר קושי מיוחד

בפרשנות הצוואה. מחד גיסא, עומד הרצון והצורך לכבד את

רצון המת...מאידך גיסא, ניצבים אנו בפני המציאות, בה

המצוה אינו עוד בחיים. שוב אין הוא יכול לעשות צוואה או

לשנות מהצוואה שעשה. כל שנותר לנו היא הצוואה אותה

עשה. אותה עלינו לפרש. אל לו לפרשן לערוך למצוה צוואה

שהוא רצה לערוך אך שלא ערך אותה, הלכה למעשה".

(ההדגשות בקו – הוספו).

ראו: בע"מ 6251/15 הופה נ' קסטור (7.8.2016), פסקה מג לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה

רובינשטיין.

56. מאחר ומדובר בצוואת הדדיות הרי שפרשנות צוואת המנוח חייבת להתייחס לעובדה כי היא

צוואה הדדית על מאפייניה. על כן בעת פירוש צוואת המנוח, גם בהתאם לסעיף 54(א) לחוק

הירושה, יש לבחון את הדברים מתוך בחינת תמונת המצב הכוללת הן מבחינת לשון שתי

הצוואות והן מבחינת נסיבות עריכת שתי הצוואות ההדדיות.

57. ככל שמדובר בהוראת "יורש אחר יורש", ישנן מגבלות החלות על היורש הראשון במהלך

"תקופת הביניים" כפי שתואר לעיל מתוך פרשת זמיר נ' גמליאל וכפי שעולה מפסקי הדין

השונים בנושא (כפי שיידון בהרחבה בהמשך). הגבלות אלה כוללות בראש ובראשונה איסור על

היורש הראשון לשנות את דרך ההורשה שקבע המנוח באמצעות עריכת צוואה חדשה.

58. לב המחלוקת בענייננו נסב סביב סיווג ההוראה כ"יורש אחר יורש" או "יורש במקום יורש",

כאשר ההכרעה בנושא תלויה בפרשנות שתינתן לצוואות.

59. הצוואות ההדדיות, מתוקף היותן הדדיות, מחייבות פרשנות בכלים של הדדיות והסתמכות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 עיקרון ההדדיות בא לידי ביטוי בפרט בסעיף 8א(ב)(2)(ב) לחוק הירושה בו קבע המחוקק את
2 הדרך המדויקת בה ניתן לשנות צוואה הדדית לאחד חלוקת עיזבון כאשר אחד מבני הזוג נותר
3 בחיים תוך קביעה של עיקרון השבה לעיזבון:
4 **"לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו**
5 **ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי**
6 **אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש".**
7
8 60. המחוקק בחר להגביל את יכולת הביטול של הצוואה ההדדית, ובפרט את יכולת הביטול לאחד
9 פטירת אחד מבני הזוג ולאחד חלוקת העיזבון, לאור עקרון ההסתמכות שעומד במרכז עריכת
10 צוואות הדדיות וההסתמכות של הצדדים האחד כלפי השני.
11
12 61. על כן פרשנות של צוואה הדדית חייבת לקחת בחשבון את ההדדיות ואת ההסדר השלוב של
13 הצדדים אחד כלפי השני. אין מקום לפרשנות צוואת המנוח במנותק מצוואת הנתבעת. יש
14 לפרש את צוואת המנוח כחלק מהיותה צוואה הדדית ולתור אחר הפרשנות ההרמונית של
15 שתי הצוואות יחדיו.
16
17 62. בחינת לשון צוואת המנוח ללא בחינת נסיבות עריכת הצוואה ובמנותק מהיותה חלק משתי
18 צוואות הדדיות מאפשרת פרשנות כי ההסדר בה הינו של "יורש במקום יורש".
19
20 63. הנוסח הלשוני הקיים בצוואה מצביע על פניו כי ההסדר הינו של "יורש במקום יורש": בת הזוג
21 יורשת בעת פטירתו של המנוח, והבן יורש את המנוח רק אם בת הזוג נפטרה לפניו או אם
22 שניהם נפטרו יחדיו. בסעיף 3 לצוואת המנוח נקבע כי: "אם חס וחלילה, אשתי ---- ת.ז. לא
23 תהיה בחיים בעת פטירתי או במקרה של פטירת שנינו, אני ואשתי ---- ביחד, יירש את כל
24 הנכסים והזכויות המפורטים בסעיף 2 לעיל, בני ----".
25
26 64. גם בסעיף 3 המקביל בצוואת הנתבעת נקבע כי: "אם, חס וחלילה, בעלי ---- ת.ז. לא יהיה
27 בחיים בעת פטירתי או במקרה של פטירת שנינו, אני ובעלי ---- ביחד, יירש את כל הנכסים
28 והזכויות המפורטים בסעיף 2 לעיל, ---- ת.ז., בנו של בעלי ----".
29
30 65. אולם, מאחר שמדובר בשתי צוואות התלויות האחת בשנייה – כאשר לולא החתימה על האחת
31 לא הייתה מתקיימת החתימה על האחרת – יש לפרש את לשונן בהתאם ובאופן כולל ואחיד.
32
33 66. בחינת לשון שתי הצוואות כמקשה אחת הרמונית וקוהרנטית מעלה כי מדובר בהוראה של
34 "יורש אחר יורש" (ולא הוראה של "יורש במקום יורש").

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

68. קריאת הוראות שתי הצוואות יחיד מובילה לפרשנות שבה, בפועל, אחד מבני הזוג הוא היורש הראשון – על פי הצוואה של בן הזוג שנפטר ראשון – והבן הוא היורש הבא אחריו – על פי הצוואה של בן הזוג שנפטר שני. הבן הוא היורש גם במקרה בו שני בני הזוג נפטרו יחדיו, וזאת על פי שתי הצוואות. כלומר, כוונתם של בני הזוג הייתה שהבן יהיה היורש הסופי של רכוש שניהם.

69. אומד דעתם של בני הזוג ביחס להוראה של "יורש אחר יורש" עולה גם מתוך קריאה של סעיף 2 לצוואת המנוח וסעיף 2 המקביל בצוואת הנתבעת. מדובר בסעיפים המגבילים את השימוש בדירת המגורים המשותפת. כך, בצוואת המנוח (ההדגשות בקו הוספו):

"2. לאחר פטירתי, לאחר אריכות ימים ושנים, הרי אני מוריש ומצווה בזה את כל רכושי, הוני וזכויותי, ללא יוצא מן הכלל, בין שיש לי בהווה ובין רכוש וזכויות שיהיו לי בעתיד, בנכסי דלא נידי, במיטלטלין, כספים בבנק ו/או במוסדות אחרים, חשבונות במטבע מקומי או זר, ניירות ערך מכל סוג, לאשתי ---- ת.ז. מרחוב אגס 4, לוד.

יובהר כי אין באמור בסעיף זה להתיר לידוע בציבור או לבן זוג שיהיה לה, אם יהיה לה, לאחר פטירתי, להתגורר בדירת המגורים המשותפת שבבעלותנו." (ההדגשות בקו – הוספו).

ובצוואתה של הנתבעת (ההדגשות בקו הוספו):

"2. לאחר פטירתי, לאחר אריכות ימים ושנים, אני מורשה ומצווה בזה את כל רכושי, הוני וזכויותי, ללא יוצא מן הכלל, בין שיש לי בהווה ובין רכוש וזכויות שיהיו לי בעתיד, בנכסי דלא נידי, במיטלטלין, כספים בבנק ו/או במוסדות אחרים, חשבונות במטבע מקומי או זר, ניירות ערך מכל סוג, לבעלי ---- ת.ז. מרחוב אגס 4, לוד.

יובהר כי אין באמור בסעיף זה להתיר לידועה בציבור או לבת זוג שתהיה לו, אם תהיה לו, לאחר פטירתי, להתגורר בדירת המגורים המשותפת שבבעלותנו." (ההדגשות בקו – הוספו).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

70. עורכת הצוואה, עו"ד רון-שטיין הבהירה בחקירתה כי הסעיף המגביל נכתב כדי למנוע מצב שבו ידועה בציבור יתגורר בדירת המגורים ויקבל זכויות בנכס מתוקף כך. עוד הוסיפה כי "זה היה מאוד מאוד משמעותי להם מה יקרה במצב שלכאורה יהיה שם מישהו ידוע בציבור שאולי יסכן נכס כזה או אחר בשל הזכויות שהוא רוכש" (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 7, שורות 26-31).
71. מדובר במגבלה משמעותית על השימוש שניתן ליורש לעשות בנכס של הצדדים ומנוע מאותו יורש לעשות בנכס "כבתוך שלו". עו"ד רון-שטיין הסבירה כי החשש לסכן את הנכס שמא אדם אחר יזכה בזכויות בו נובע מתוך הרצון שהנכס יהיה בבעלות המוסכמת על ידם "פעימה ראשונה לנתבעת, פעימה שניה לתובע" (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 7, שורות 32-33). ניתן להסיק מכך שבני הזוג רצו לבטא את ההסתמכות ההדדית כי כוונתם היא שלאחר פטירת שניהם, הבן הוא זה שיזכה במלוא הזכויות של שניהם.
72. הגבלת פעולות השימוש בנכס משותף מתאימה יותר להסדר של הוראת "יורש אחר יורש", לפיה היורש הראשון מוגבל בצורה מסוימת ב"תקופת הביניים" שלאחר מות המצווה. זאת, להבדיל מהוראה של "יורש במקום יורש" לפיה, כפי שנאמר בפרשת זמיר נ' גמליאל, לאחר שהראשון ירש – אין כל הגבלות על הנעשה ברכוש, וההסדר תם ונשלם.
73. לכך יש להוסיף פרשנות לשונית נוספת התומכת בקביעה כי מדובר בהסדר של "יורש אחר יורש". בחינת לשון סעיפים 2-3 לצוואת המנוח מעלה כי כאשר המנוח מפנה בסעיף 3 למצב שבו אשתו לא תהיה בין החיים הבן "יירש את כל הנכסים והזכויות המפורטים בסעיף 2" לצוואה. בסעיף 2 לצוואה בעת הגדרת נכסי העיזבון מופיע כי מדובר בזכויות: "בין שיש לי בהווה ובין רכוש וזכויות יהיו לי בעתיד". לשון שתי הצוואות מפנה לכל סוגי הנכסים של הצדדים בהווה ובעתיד. ההפניה בין סעיפים 2 ו-3 לצוואות מעלה כי לשון הצוואה מורה כי הבן יירש בסופו של יום את כל הנכסים והזכויות של שניהם. מכאן הפרשנות כי מדובר בהסדר של "יורש אחר יורש" סבירה יותר על פי לשון שתי הצוואות.
74. מהראיות והעדויות שהובאו עולה כי גם נסיבות עריכת הצוואות ההדדיות וגם אומד דעתם של הצדדים כפי שהשתקף בראיות שהובאו, תומכים במסקנה כי מדובר בהסדר של "יורש אחר יורש".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1
- 2 75. הנתבעת בחקירתה נשאלה על כוונת הצדדים בעת עריכת הצוואה, היא ענתה שלפי הסיכום
- 3 בינה לבין המנוח היא יורשת אותו ולאחר מכן הרכוש יגיע ועובר לתובע (ראו: פרוט' מיום
- 4 19.9.19, עמ' 27, שורות 29-34; עמ' 28, שורות 1-6): "זה מה שהחלטנו בינינו. [...] מי שהולך
- 5 זאת אומרת אחד לפני השני [...] [...] אני נשארתי אז זה עובר אליי ואחר כך הלאה. [...] לתובע."
- 6 (ההדגשה בקו הוספה).
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12 76. מעדותה של עורכת הצוואה, עו"ד רון-שטיין עולה כי כוונת בני הזוג במעמד החתימה על
- 13 הצוואה הייתה שהיורש הסופי יהיה הבן (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 7, שורות 15-19). היא
- 14 נשאלה לגבי כוונת הצדדים איזה חלק מהרכוש יעבור לבן והשיבה ברורות: "הכל" (שורות 18-
- 15 19).
- 16
- 17 77. כמו כן, עוה"ד רון-שטיין הוסיפה כי למנוח היה חשוב מאוד לדאוג שהרכוש יגיע לבנו: "המנוח
- 18 ידע שאחרי לכתו ואחרי לכתה זה הולך לתובע והיא ידעה שהדברים כתמונת מראה מבחינתה
- 19 והוא ידע שבסופו של דבר זה מגיע לבנו. אני מניחה שאם הוא היה יודע שהולכים לעשות
- 20 איזה שהוא שינוי כבר בחייו הוא היה מזכה את בנו שלו במה שהוא חושב שראוי שיקרה או
- 21 בצוואה שהיא כבר בשלב הזה לגבי לפחות חלק מהנכסים היה מעביר אליו" (ראו: פרוט' מיום
- 22 15.9.19, עמ' 9, שורות 4-8).
- 23
- 24 78. עו"ד רון-שטיין בחקירתה חזרה ואמרה כי המנוח הדגיש בפניה מספר פעמים את החשיבות
- 25 שיש מבחינתו לכך שהרכוש יגיע לבנו לאחר פטירת הנתבעת, ולא לאדם אחר: "[...] אם הוא
- 26 היה יודע שהנכסים בחיים יינתנו ל-X, Y, Z הוא לא היה כותב את הצוואה כפי שהיא. זאת
- 27 אומרת היה לו מאוד מאוד חשוב, הוא הבהיר אני נותן לה והיא נותנת לו. זה היה מאוד חשוב
- 28 לו. זה דבר שנאמר חזר ונישנה על ידו" (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 39, שורות 15-18).
- 29
- 30 79. הוכח שהמנוח הסתמך על כך שירושתו תגיע בסופו של יום לבנו הן על פי צוואתו והן על פי
- 31 צוואת הנתבעת. בשל כך הסכים לחתום על הצוואה.
- 32
- 33 80. יתרה מכך, התובע בחקירתו פירט כי בני הזוג יזמו עימו שיחה בסמוך לעריכת הצוואות עוד
- 34 בשנת 2012 על מנת להבטיח את רצונם, הסבירו לו כי כל אחד מוריש לשני ואח"כ הכל עובר
- 35 אליו. כמו כן נתנו לו העתק מהצוואות:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

"עו"ד קראוס : אתה דיברת עם אבא שלך או עם הנתבעת על הצוואה?

מה הם מתכוונים לעשות?

העד, מר ---- : כן, בטח.

עו"ד קראוס : מה רצונם.

העד, מר ---- : בטח. הם בעצם יזמו את השיחה הזאת. הם סיפרו לי

שהם ערכו צוואה.

עו"ד קראוס : מתי הם סיפרו לך?

העד, מר ---- : אחרי שהם ערכו אותה, שנת 2012 אני מניח אולי

2013.

עו"ד קראוס : זו הפעם הראשונה שהם דיברו איתך על צוואה?

העד, מר ---- : זו הפעם הראשונה שהם דיברו איתי על צוואה.

עו"ד קראוס : כן.

העד, מר ---- : בטח מבין שגם לא כל כך היה נעים לי לעשות את

השיחה הזאת כי מי רוצה לדבר על זה בכלל? אבל הם הסבירו לי, הם

הסבירו לי שהם עשו צוואה הדדית ושהם בעצם מורישים הוא לו והיא

לה ואחר כך את הכל אלי. והם רצו שאני אדע את זה והיה חשוב להם

שאני אדע את זה. נתנו לי גם העתק מהצוואה." (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 47, שורות 21-33).

81. כמו כן, התובע העיד כי בני הזוג לא הסתפקו בהוראות לגבי צוואתם אלא ביקשו גם ממנו

לערוך צוואה, והסביר מדוע הדבר היה להם חשוב:

"אבא והנתבעת אחרי שהם כתבו את הצוואה, הם סיפרו לי מה כתוב בה,

הם סיפרו לי שהם רוצים להוריש לי את הכל אבל בגלל שלא היו לי ילדים

אז היה להם חשוב לדעת בעצם מה יקרה עם הרכוש אחרי, אוקי? הם

ביקשו ממני לערוך צוואה ושיהיה שם כתוב מה קורה עם הרכוש אחרי.

הדבר האחרון שאותי עניין, לפחות באותה תקופה, זה לכתוב צוואה אבל

קיבלתי את הרצון שלהם ולבקשתם כתבתי צוואה ובצוואה הזאת אני

כותב שאני מוריש את כל מה שיש לי ושיהיה לי לילדים שלי. פשוט, אם

לא יהיו לי ילדים אז זה ילך למישהו אחר. [...]

אני רוצה להסביר למה בכלל שלחו אותי לעשות את זה. בגלל היחסים

המאוד מאוד לא טובים שתיארתי בין אבא שלי ואמא שלי לאורך השנים,

מאוד היה חשוב לו ששום דבר מהרכוש המשפחתי הזה יגיע לצד של אמא

שלי, לאמא שלי, לאחים שלי, למשפחה. אז הוא רצה שאני אגדיר מראש

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 לאן זה הולך, ושוב אני אומר אני הגדרתי אני רוצה שזה ילך לילדים שלי
2 והיה ולא וזה מאוד חשוב שזה לא יהיה מישהו מהמשפחה אז נקבתי
3 בשם של חבר ומשפחתו שהוא חבר טוב מאוד שהם גם מכירים אותו טוב
4 ואוהבים אותו, אבל זה היה פחות רלבנטי, אני חזרתי, אני הראיתי להם
5 את הצוואה, הם מאוד שמחו על מה שכתוב שם, אבא שלי ידע שביום מן
6 הימים אחרי שאני ארש אותו או אותה או את שניהם זה לא ילך הלאה
7 למשפחה של אמא שלי. (ההדגשות בקו- הוספו).

8 (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 59, שורות 22-29, שורות 33-34, עמ' 60 שורות 1-8).

- 9
- 10 82. עדותו של התובע בעניין זה הייתה מהימנה והיא עדות משמעותית המסייעת לבחון "בזמן
11 אמת" את אומד דעתם המשותף של בני הזוג. ניתן ללמוד משיחה זו כי שני בני הזוג ראו חשיבות
12 רבה בהבטחת רצונם ועתיד ההורשה בנכסיהם, אף מעבר לתקופה בה הבן יזכה ברכוש. שכן,
13 אחת הסיבות שבגינה ביקשו מהבן לערוך צוואה בשלב זה של חייו, היא הדאגה לכך שנכסיו
14 לא יגיעו בסופו של יום למשפחה של אשתו הקודמת של המנוח, אמו של התובע (ראו: פרוט'
15 מיום 15.9.19, עמ' 60, שורות 1-9).
- 16
- 17 83. שיחה זו, שלא הוכחה על ידי הנתבעת, הייתה בעלת משמעות רבה להבנת אומד דעתם של בני
18 הזוג על כוונתם בהורשה ועל רצונם ההדדי והמוסכם לגבי סדר ההורשה וגורל הנכסים.
19 התנהלות זו הינה התנהלות המעידה באופן מובהק כי בני הזוג התכוונו ליצור סדר הורשה
20 הדדי, מוסכם ובלתי נתון לשינוי בכלל רכושם. הם לא הסתפקו בהבטחת ההסדרים שלהם
21 אלא הוסיפו וביקשו מהבן שיערוך גם הוא צוואה, קרי מסלול של שלוש צוואות עוקבות.
22
- 23 84. התנהלות זו של בני הזוג תומכת בקביעה כי מדובר בהסדר של "יורש אחר יורש" ודרישה
24 להתנהלות הדדית תמת לב המסתמכת על התנהגות שלושת בני המשפחה אחד כלפי השני:
25 המנוח, הנתבעת והתובע.
26
- 27 85. בחקירתה של עוה"ד רון-שטיין עלה כי בעת עריכת הצוואה ולאחר שזו הסבירה לצדדים את
28 משמעות עריכת הצוואה ההדדית, עוה"ד הבינה כי כוונתם המשותפת של הצדדים הייתה
29 שלאחר פטירת שניהם כל הרכוש יעבור לידי התובע, ואף ציינה כי המנוח הסתמך על כך
30 בחתימתו (פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 6, שורות 20-28; עמ' 31, שורות 15-21).
- 31
- 32 86. עו"ד רון-שטיין העידה כי נפגשה עם בני הזוג פעמיים, כאשר פגישותיה עם בני הזוג נערכו
33 למשך מספר שעות, הרבה מעבר לפגישה רגילה בין עורך דין ללקוח. לפיה, המטרה הייתה
34 להבהיר לנתבעת את מלוא המשמעות של הדרת ילדיה מצוואתה ובכלל זה את אפשרויות ביטול

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 ההוראה לאחר פטירת אחד הצדדים (פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 6, שורות 2-10; עמ' 8, שורות
2 (22-29).
3
- 4 87. להתרשמותה של עו"ד רון-שטיין המנוח ככל הנראה היה מסדיר את דרך הורשתו בצורה
5 אחרת אם היה יודע על התנהגותה של הנתבעת לאחר פטירתו, כך שבנו בטוח יקבל את חלקו
6 "ולא יהיה מצב שהוא בסופו של דבר הוא המנושל" (פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 7, שורות 5-9).
7
8
9
10
- 11 88. להשלמת התמונה יצויין כי בני הזוג ערכו צוואה הודית קודמת ביום 17.11.2011 (צורפה
12 במהלך חקירתה של עו"ד רון שטיין כמוצג ת/2) שם ציינו מפורשות כי ההסדר הינו של "יורש
13 אחר יורש" כאשר אחד מהם נפטר לפני משנהו והסדר של "יורש במקום יורש" לו שניהם ילכו
14 לבית עולמם יחדיו. ההבדל בין הצוואות הינו שבצוואת 2011 נכללה גם בתה של הנתבעת (ובנה
15 של הנתבעת לא נכלל מפורשות) ובצוואת 2012 הוצאה גם הבת מפורשות. העולה מכך כי
16 הצדדים היו מודעים גם לניסוח של "יורש אחר יורש" וגם לניסוח של "יורש במקום יורש"
17 והניסוח בצוואה ההודית האחרונה הינו של אותו הסדר בצוואה הקודמת שהם בעצמם ציינו
18 כי הוא של "יורש אחר יורש".
19
- 20 89. התובע צירף **תמליל של שיחה שהתנהלה בינו לבין לנתבעת** בסמוך להגשת התביעה בחודש
21 6/2018. במסגרת שיחה זו, הנתבעת הסבירה לתובע שהיא מבינה את הוראות הצוואה כך
22 שאחרי מותה בבוא העת, הרכוש יעבור לתובע: "מי שנשאר עובר אליו, ומי, ואחרי 120 – עובר
23 אליך" (נספח א' לסיכומי התובע, עמ' 54, שורות 21-25). מתוך דברים אלה ניתן ללמוד כי גם
24 הנתבעת ראתה בצוואות ההודיות כאלה המכילות את ההוראה של "יורש אחר יורש".
25
- 26 90. כפי שיפורט להלן בהרחבה, לאחר פטירת המנוח והעברת הרכוש על שמה של הנתבעת בהתאם
27 לצו קיום צוואתו, התנהגותה של הנתבעת מעלה כי גם היא סברה והבינה שמדובר בהסדר של
28 "יורש אחר יורש", והבינה את משמעותו של הסדר זה. בפעולות שבוצעו על ידה, ניסתה
29 הנתבעת לשנות ממה שקבעו הצדדים בצוואה אך לא על פי הוראות חוק הירושה.
30
- 31 91. **אשר על כן לאור כל האמור לעיל אני קובעת כי הוכח שכוונת הצדדים בעת עריכת הצוואה –**
32 **הן מבחינה לשונית והן מבחינת נסיבות עריכת הצוואה - והן מבחינת הוכחת אומד דעת המנוח**
33 **הינה כי הוראות הצוואה הינן של "יורש אחר יורש".**
34
35

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

3. האם קיימת מגבלה בצוואות של בני הזוג לביצוע פעולות ברכוש ב"תקופת

הביניים" שלאחר פטירת הראשון?

92. סעיף 42 (ב) לחוק הירושה קובע כי כאשר נקבעה בצוואה הוראת "יורש אחר יורש", אין באפשרותו של היורש הראשון לגרוע מזכותו של היורש השני באמצעות צוואה משלו:

"(ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה".

93. כמו כן, כפי שהוזכר לעיל, בפרשת זמיר נ' גמליאל נקבע כי יתכן שבזמן "תקופת הביניים", בה היורש הראשון מחזיק ברכוש, יהיו קיימות מגבלות על אופן השימוש ברכוש. המגבלה העיקרית היא האיסור לכתוב צוואה שתגרע מזכותו של השני.

94. גישה זו גם הופיעה בפסיקה נוספת מאוחרת אשר הכירה בפרשנות לפיה יוטלו מגבלות על היורש הראשון ביחס לרכוש שירש בתקופת הביניים:

"ההלכה בנושא זה ידועה – מקום שמדובר בצוואה על דרך של "יורש אחר יורש", הדין מכיר במגבלות שונות על חירותו של היורש הראשון, ובכלל זה "הוראה אחרת" העולה מן הצוואה".

ראו: בר"ע 3233/19 פלוני נ' פלונית (25.9.2019), פסקה 5 לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן.

95. המגבלות בתקופת הביניים יכול ויהיו כתובות בצוואה באופן מפורש או שיעלו באופן משתמע מתוך לשון הצוואה והנסיבות. עמד על כך כב' הנשיא ברק:

"תחילה נפסק כי "הוראות אחרות" בצוואה הן הוראות המובעות "בצורה ברורה ומפורשת" (השופט צ' ברנזון בר"ע 249/75 לביא נ' יפה, פ"ד ל(2) 188, 190). לאחר זמן רוככה הלכה זו. נקבע כי "הוראות אחרות" בצוואה יכול שתהיינה הוראות משתמעות, ובלבד שהדבר "משתמע באופן ברור" (השופט ח' אריאל בע"א 749/82 מוסטון נ' וידרמן, פ"ד מג(1) 278, 287; להלן – פרשת מוסטון). לימים רוככה אף גישה זו, תוך שנקבע כי "הוראות אחרות" הן הוראות מפורשות או משתמעות "ואין צורך לצמצם את הפירוש להשתמעות ב'אופן ברור' דווקא" (השופט מ' חשין בפרשת שחם, עמ' 338; פרשת ויספלד, עמ' 113). אכן, צוואתו של אדם כוללת בחובה הן את הוראותיה המפורשות והן את הוראותיה המשתמעות (ראו ברק, שם, עמ' 170, 219)." (ההדגשות בקו נוספו).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

ראו: רע"א 3130/05 יורש' המנוחה א. ד. נ' האפורטרופוס הכללי כמנהל עזבון המנוחה מ. ד. ז"ל (14.9.2006), פסקה 19 לפסק דינו של כב' הנשיא ברק.

96. עוד נקבע כי ההוראה שבסעיף 42 (ב) לחוק הירושה היא דיספוזיטיבית, וכי ניתן לשנותה לא רק באופן מפורש, אלא גם בצורה משתמעת:

"המצווה רשאי, איפוא, לקבוע בצוואה על דרך יורש אחר יורש הוראות (מפורשות או משתמעות) שיש בהן, על פי פרשנותן לפי אומד דעת המצווה, כדי לשנות מהוראותיו (הדיספוזיטיביות) של סעיף 42 לחוק הירושה. כך, למשל, סעיף 42(ב) לחוק הירושה קובע כי היורש הראשון "רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו". המצווה רשאי לשנות מתוצאה זו."

ראו: רע"א 3130/05 יורש' המנוחה א. ד. נ' האפורטרופוס הכללי כמנהל עזבון המנוחה מ. ד. ז"ל (14.9.2006), פסקה 20 לפסק דינו של כב' הנשיא ברק.

97. בנוסף, פעולה ברכוש שנעשית בחוסר תום לב יכולה להיחשב כפסולה, ועל כן היורש הראשון מוגבל יהיה מלעשותה. בפסיקה הדנה במשמעותו של עקרון תום הלב כאשר קיימת הוראת "יורש אחר יורש", נקבע כי קיימת חובה מוסרית, שבמקרים מסויימים תהפוך לחובה משפטית, אם היורש הראשון פועל בחוסר תום לב כדי להכשיל את זכאות היורש השני. כך פסק כב' המשנה לנשיאה רובינשטיין בבע"מ 9085/16 פלונית נ' פלוני:

"הדין בישראל קובע כי על חרותו של היורש הראשון לעשות במה שקיבל "כבתוך שלו" (סעיף 42(ב) לחוק הירושה) מוטלות מגבלות שונות. חלקן מעוגנות בחוק הירושה עצמו, בו נקבע כי "אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה" (סעיף 42(ב) לחוק הירושה). חלקן מעוגנות בצוואה, שכן המצוה רשאי, כחלק מחרותו שלו, להגביל את כוחו של היורש הראשון (סעיף 53 לחוק הירושה). בעניין שחם נדון עניין כוחו של היורש הראשון לעשות בנכסי העיזבון כבתוך שלו. נפסק, כי "במקום שמצוה ציוה ליורש אחר יורש, רשאי הראשון – מבחינה משפטית – לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון..."
(עניין שחם, עמוד 337 מפי השופט (כתארו אז) מ' חשין), לרבות הזכות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 לכלות את נכסי העיזבון. ואולם, מבחינה מוסרית, מוטלת על יורש ראשון
2 חובה לשמור על הנכסים במידת האפשר והמתחייב מן הנסיבות, להנאתו
3 של היורש השני:

4 "רוח כל צוואה כזאת ליורש אחר יורש היא שהראשון ישמור על הנכסים
5 במידת האפשר והמתחייב מן הנסיבות, להנאתו של היורש השני. אבל
6 אין זאת אלא חובה מוסרית שאין בצדה חובה משפטית" (דברי
7 השופט (כתארו אז) מ' לנדוי בע"א 598/75 רזניק נ' רזניק, פ"ד (לו) 749,
8 755 (1976)).

9
10
11
12 לטעמי יש להדגיש את שהדגיש השופט לנדוי; וכשלעצמי – בגדרי תום
13 הלב החופה על המשפט האזרחי הישראלי (סעיפים 12, 39 ו-61 לחוק
14 החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 – יתכן במקרים מסוימים שהדבר יהפוך
15 לחובה משפטית, אם שלא בתום לב עשה היורש הראשון כדי להכשיל את
16 זכאות היורש השני." (ההדגשות בקו הוספו).

17 ראו: בע"מ 9085/16 פלונית נ' פלוני (2.3.2017), פסקה כד לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה
18 רובינשטיין.

19
20 98. מקרה אחר נידון בפני חברי כב' השופט פישר, בו היורש הראשון עשה פעולה ברכוש שירש אשר
21 על מנת לסכל את רצון המנוח, הדבר היווה פעולה בחוסר תום לב, נקבע כי היא מנוגדת לתקנת
22 הציבור, ועל כן נקבע כי פעולת ההעברה בטלה. הגם שלא הייתה הוראה מגבילה שהייתה
23 כתובה בצורה מפורשת בלשון צוואת המנוח, מכלול הראיות והעדויות הובילו את בית המשפט
24 לקבוע כי הפעולה בטלה בשל חוסר תום לבו של היורש הראשון:
25

26 "43. יובהר כי בהתאם לפסיקה ולספרות, הרי שמקום בו נכס הועבר לצד
27 ג' אך ורק לצורך הברחת ממי שעתיד לרשת אותו תוך סיכול רצון המנוח -
28 הרי שדבר זה עלול לעלות כדי פגיעה בתקנת הציבור, זאת, כאשר עולה
29 בבירור רצונו של המנוח ביחס לחלוקת רכושו.

30 [...]

31 59. האם אכן כל פעולה אשר יעשה יורש ראשון הינה פעולה שיש להכשיר,
32 או שמא נאמר, ולו בשל תחושת הצדק, כי ישנה הגבלה מסוימת על פעולות

33 אלו?

34 [...]

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

81. ממכלול הראיות, החקירות וכתבי בי דין עולה תמונה של מערכת ראיות צפופה המעידה על קשר רעוע מאוד בין האב המנוח לתובעים, ומנגד, קשר מיטיב של הסב המנוח - עם נכדיו, להם ייחד רכוש בצוואתו ועימם עמד בקשר כל השנים.

82. הנתבע דאג להעביר במהירות ובחוסר תום לב את הדירה אותה קיבל בירושה מאביו, סבם של התובעים, וזאת על מנת לוודא שילדיו לא יזכו לקבל ממנה דבר, תוך שהוסכמה תמורתה בסכום נמוך ביחס לשווייה, ותוך שהוא מושך את כלל הסכום שנתקבל שהינו, כאמור חלק מסכום המכר המוסכם, שמלכתחילה נמוך היה משווייה של הדירה - למטרות לא ברורות, ויתכן שהושב חזרה לנתבעת, בעסקה סיבובית כפי שנטען ולא ניסתר.

83. הנתבעת כשלה מלהוכיח כל קיזוז המגיע לה ו/או הסבר מניח את הדעת למכירת הדירה דווקא לה (ולא לצד ג' אחר) ו/או רישום הדירה על שמה בלבד, ולא על שמה וביחד עם בעלה.

84. לאור האמור, הריני לקבוע כי מכירת הדירה עולה כדי פגיעה בתקנת הציבור, שנעשתה בחוסר תום לב, ולמראית עין בלבד. משכך, הסכם המכר - בטל. (ההדגשות בקו הוספו).

ראו: תמ"ש (משפחה ראשון לציון) 11-11-57626-11 א.א. ואח' נ' א' ואח' (6.9.2018).

99. **מהספרות** עולה כי קיימת גישה לפיה יש לראות בצוואות הדדיות כחווה, ולפיכך ישנה תחולה של עקרונות חוזיים וביניהם החלת עקרון תום הלב. עו"ד מנדלסון ועו"ד רייך-זיו מסבירים במאמרם על נקודות הדמיון שבין יסודות הצוואה ההדדית ליסודות החווה, ובכך מבקשים לבסס את ההצדקה להחלת עקרונות חוזיים על פירוש וביצוע של צוואות הדדיות. ראו: " מנדלסון, ע' רייך-זיו "הסכמים זוגיים וצוואות הדדיות – כלים שלובים בשירות הפרקטיקה" הון משפחתי א(3) 37 (2015).

כן ראו דיון: תמ"ש (משפחה ראשון לציון) 11-11-57626-11 א.א. ואח' נ' א' ואח'.

לדעה אחרת ראו: ר' קריטנשטיין "מוסד הצוואות ההדדיות: בין דיני חוזים לדיני עשיית עושר ולא במשפט – עיון דוקטרינרי על רקע תיקון 12 לחוק הירושה" הפרקליט נד 317 (2016). לפי גישתו של ד"ר קריטנשטיין, יש להפריד בין דיני הירושה לדיני החוזים, מאחר שהם שני ענפי משפט שונים. לפיכך, אין להחיל את עקרון תום הלב בתחום של דיני הירושה, מאחר שיש בכך התערבות סובייקטיבית באומד דעת המצווה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

100. בענייננו, לשון הצוואה והנסיבות מלמדות כי שני הצדדים התכוונו להטיל מגבלות אחד כלפי השני בתקופת הביניים. על כך ניתן ללמוד מתוך הסיפא של סעיף 2 לצוואת המנוח: **"יובהר כי אין באמור בסעיף זה להתיר לידוע בציבור או לבן זוג שיהיה לה, אם יהיה לה, לאחר פטירתו, להתגורר בדירת המגורים המשותפת שבבעלותנו"**. כאשר נוסח זה מופיע באופן זהה בשתי הצוואות.

מתוך מגבלה זו, הגם שהיא כשלעצמה אינה מתייחסת בצורה ישירה לנכס נשוא תביעה זו, ניתן להסיק כי כוונתו של המנוח הייתה שאכן יהיו קיימות מגבלות – במפורש או במשתמע – ביחס לנכסים שהוריש בצוואתו. זאת, תחת ההנחה שנכסיו יגיעו בחלוף הזמן לידי בנו, התובע. באותו האופן גם לכך התכוונה הנתבעת.

101. בחקירת עו"ד רון-שטיין היא ציינה כי היה ברור למנוח ולנתבעת כי מטרת שנייהם שכל הרכוש יגיע בסופו של יום לתובע, וכי יש הסתמכות הדדית שלא יועבר רכוש בתקופת הביניים לאחרים במטרה לשנות מההורשה שנקבעה על ידם:

"עו"ד מייזלס : עכשיו, האם להבנתך בצוואה שאת ערכת על פי בקשתם, אחרי לכתו של המנוח בסיטואציה שאנחנו נמצאים בה כרגע, שהמנוח נפטר והנתבעת תיבדל לחיים ארוכים, האם בסיטואציה הזאת הנתבעת לדעתך יכולה פשוט לקחת את הרכוש כולו ולהעביר למישהו אחר?"

העדה, עו"ד שטיין : תראי, אני הבהרתי באופן שלא משתמע לשני פנים, יש כאן הסתמכות של המנוח, המנוח היה, אם זכרוני אינו מטעני הוא היה עתיר נכסים, היה לו פנסיה וכו' מהמטרה. הוא ידע והיא ידעה ואנחנו הבהרנו באופן שלא משתמע, צוואה הדדית יש כאן את יצר ההסתמכות ולכן הבהרנו מה השלכות של הצוואה המאוד מאוד מסוימת הזאת ולכן היא יודעת במפורש והוא ידע במפורש ואני מניחה שלו הוא היום היה בין החיים והיא נאמר חוזרת בה מהצוואה אז אני חושבת שמן ההגינות לאור העובדה שהוא כל כך סמך והאמין שהדברים בסופו של דבר הרכוש יגיע לתובע, אני חושבת שהיתה צריכה על פי חוק לחזור בה מהחלק שהיא קיבלה מהמנוח. (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 6 שורות 16-28).

102. בהמשך חקירתה הנגדית של עו"ד רון-שטיין היא נשאלה על ידי ב"כ הנתבעים מספר פעמים מה גדר המגבלה המופיעה בצוואה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

עו"ד קראוס : [...] אני שואל אותך, עכשיו שואל אותך הלקוח אם
אני אלך לבית אבות אני יכולה למכור את הדירה כן או לא? מה את
אומרת לה?

העדה, עו"ד שטיין : [...] אתה אומר לי כמי שעושה צוואות הודיות
אז אני רוצה לך את לשון החוק. החוק לא מדבר על מה קורה במהלך
החיים, אדם בפועל בתכלס יכול לשרוף את כל כספו ולא להותיר
דבר וחצי דבר לילדיו, נכון? זה יש כאן איזה שהיא לקונה לגבי
החוק מה קורה בפועל, אבל אני אומרת שוב פעם, צוואה הודית
כשמה כן היא יש כאן יצר הסתמכות, הוא ידע שבסופו של דבר זה
יגיע אלינו [...]” (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו : פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 24 שורות 8-15).

103. הנתבעים מתבססים על תשובה זו של עו"ד רון שטיין כמתן הצדקה לכך שהנתבעת יכולה
לשרוף את כספי הירושה, אם כך היא חפצה ועדיין תקיים את הוראות הצוואות ההודיות. אין
בידי לקבל פרשנות זו. פרשנות זו מתבססת על משפט בודד ולא על התמונה המלאה והכוללת.
הדגש בעדותה של עו"ד רון שטיין היה **הסתמכות הודית ברורה ומפורשות של המנוח ושל
הנתבעת על אופן ההורשה** בשל מערכת היחסים המשפחתית ורצונם להבטיח כי בסופו של יום
התובע הוא שיירש את מלוא הרכוש של שניהם. עו"ד רון שטיין הדגישה בהמשך עדותה כי
ההסתמכות בין שניהם הייתה כל כך מהותית וכי : **”המנוח לא היה כותב את מה שהוא כתב
והנתבעת לא היתה כותבת את מה שהיא כתבה אלמלא הסתמכו זה על זה”**. (ראו : פרוט' מיום
15.9.19, עמ' 24, שורות 29-30).

104. עו"ד רון-שטיין הוסיפה בהמשך כי כוונת הצדדים לא הייתה כי כל אחד ”יוכל לשרוף את
הכסף של משנהו” וכי הצדדים הבינו היטב את ההשלכה של אופן ההורשה ותקופת הביניים :
**”נכון שמבחינת החוק בחיים היא יכולה גם לשרוף את הכסף אבל זה לא היתה כוונת המשורר
ואני מניחה שאם היא היתה מספיק הגונה אז אני חושבת שלו, במיוחד לאור העובדה שכאן
כל הפגישה היתה כל כך ארוכה עם הבנה של כל ההשלכות וכו', לפחות תחזרי בך מהחלק
שהוא הוריש לך, זו דעתי, זה מה שהיא היתה צריכה לעשות באופן הוגן כי הוא סמך עליה.”**
(ההדגשה בקו – הוספה) (ראו : פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 25, שורות 1-7).

105. הנתבעים העלו טענות כי עו"ד רון שטיין הייתה עו"ד מטעם התובע למעשה. אין בידי לקבל
טענה זו. עו"ד זומנה להעיד. היא הייתה עדה מהותית עבור שני הצדדים והיא ביקשה שלא
להגיש תצהיר אלא להיות מוזמנת לבית המשפט לתת עדות. תשובותיה היו מורכבות ועסקו
בעיקרן באירועים שהיו בעת חתימת הצוואה. היא לא הביעה עמדה חד צדדית אלא הציגה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 עמדה מורכבת ושלמה לגבי התנהלות המנוח והנתבעת וכוונותיהם בצוואות. כפי שציינה
2 במילותיה בעת חקירת ב"כ הנתבעים: "אבל הוא לא נמצא ואני חושבת שראוי שלמרות שהוא
3 לא נמצא שקולו יישמע, אני יודעת מה היה שם והיא והוא יודעים מה היה שם" (ראו: פרוט'
4 מיום 15.9.19, עמ' 30, שורות 20-21).

5
6 106. עו"ד רון שטיין הרחיבה בחקירה מספר פעמים כי בדקה עם הנתבעת בפרט את אופן ההורשה,
7 את המגבלה ואת הדרת ילדיה וכי הנתבעת הייתה איתנה בדעתה כי זה האופן בו היא חפצה
8 לנהוג:

9 "אני רוצה להגיד לך שאני התרשמתי ממערכת היחסים ביניהם,
10 היה לו סיפור מאוד קשה ולה סיפור מאוד קשה, כאילו הם מצאו
11 מזור זה בזה וכשאני אמרתי את מה שאמרתי היה מאוד חשוב,
12 במיוחד למנוח אני ראיתי, המנוח בכל השיחה הזאת היה מאוד
13 חשוב שאני אבין מה המשמעויות, שהנתבעת תבין ושהוא איתה,
14 שהוא איתה. הוא אמר בעצמו, אם זכרוני לא מטעני, שכאילו כל
15 הסיטואציה הזאת היא מאוד לא פשוטה לו במערכת היחסים עם
16 הילדים שלה והיה מאוד הבנה של שניהם שהם הולכים, שהם
17 מבינים מה השלכות של הצוואה הזאת, הם מבינים מה
18 המשמעויות אם יהיה שינוי, הם מבינים שיש כאן הסתמכות, הם
19 מבינים את כל הדברים האלה וגם שפת הגוף שלהם וגם האופן
20 שהם דיברו היה שאנחנו מבינים לחלוטין, זאת אומרת אין כאן
21 בכלל, כל פעם שחזרתי אני זוכרת שהרבה מאוד פעמים הם, אנחנו
22 הבנו, ולא אכפת היה, אני המשכתי ואמרתי אבל לי חשוב וחזרתי,
23 זאת אומרת היה לי מאוד חשוב למרות שהם לכאורה אפילו בפעם
24 הראשונה כי הם עשו את הצוואה, הם הבינו מה השלכות היה
25 חשוב לי חזור ונישנה." (ההדגשות בקו- הוספו) (ראו: פרוט' מיום
26 15.9.19, עמ' 38 שורות 20-6, וכן עמ' 35, שורות 17-23).

27
28 107. התובע בחקירתו העיד שלאחר שבני הזוג כתבו את הצוואה ההדדית הם פנו אליו כדי להבהיר
29 לו את אשר סיכמו ביניהם ומה קבעו בצוואות ההדדיות: שבפטירת שניהם כל הרכוש יעבור
30 אליו וכן להבטיח כי יערוך צוואה כפי שהם רצו (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 47, שורות 30-
31 33). עוד הוסיף התובע כי במסגרת השיחה בני הזוג ביקשו ממנו לערוך צוואה משלו, כך שהם
32 יוכלו לדעת כבר בשלב זה לידי מי רכושם יגיע גם לאחר פטירת היורש השני בצוואתם (ראו:
33 פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 59, שורות 22-28).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

108. ניתן להסיק מעריכת השיחה של המנוח והנתבעת עם התובע את ההסתמכות ההדדית בין בני הזוג, וכי היא מהווה מעין הצהרה מצידם על כך שכונתם היא שהרכוש יגיע בסופו של יום לידי התובע – ולא לאדם אחר מלבדו. שיחה זו בזמן אמת מעידה על רצונם ואומד דעתם של המנוח והנתבעת כי תחול מגבלה "בתקופת הביניים".

109. **הנתבעת** נשאלה בחקירה מפורשות למי הייתה אמורה לעבור הדירה, והשיבה כי לולא העברת הדירה לנתבע, הדירה הייתה עוברת לתובע, מאחר וכך החליטו היא והמנוח. הנתבעת אישרה בכך את המגבלה בתקופת הביניים ואת הבנתה לגבי כוונת הצדדים בצוואותיהם:

"ש: הדירה בגבעתיים הייתה עוברת לתובע?

ת: כן. אם אני איננה, כן.

ש: אוקיי. זאת אומרת שמבחינתך את מבינה שהדירה בגבעתיים אחרי

שאת עוצמת עיניים, צריכה לעבור לתובע.

ת: נכון.

ש: תודה. זה גם מה שהמנוח רצה, נכון?

ת: זה מה שהחלטנו."

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 28, שורות 18-22).

110. אפילו מתשובותיה של בתה של הנתבעת בחקירה עולה כי גם היא הבינה כי קיימת מגבלה בתקופת הביניים:

"עכשיו לדעתך כל מה שאמא קיבלה מהמנוח בצוואה היא יכולה

להעביר למישהו אחר? או שיש דברים שהיא יכולה ויש דברים

שלא?

ת: לדעתי קודם כל זה לשימוש שלה, היא חיה, היא בחיים תודה

לאל והיא רוצה להחיות והיא רוצה ליהנות והיא חיה בדיוור מוגן,

והיא לא רוצה להיות תלויה לא בי, לא בתובע ולא בבנה כדי לקנות

איזה משהו. אז קודם כל שלה, אחר כך לתובע. " (ההדגשות בקו –

הוספו).

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 18 שורות 30-33, עמ' 19 שורות 1-2).

111. מכל האמור ניתן להסיק כי הצדדים רצו להגביל את יכולתם להעביר את הרכוש לידי צדדים שלישיים על מנת שבסופו של יום יתקיים מה שחפצו בו בהורשה ההדדית.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

112. כפי שפורט לעיל, גם ללא הסכמה זו ומגבלה שהצדדים לקחו על עצמם בצוואותיהם, מהפסיקה
עולה כי קיימת מגבלה כללית שחלה ב"תקופת הביניים" לגבי פעולה שבוצעה בחוסר תום לב
או נוגדת את תקנת הציבור. פעולה שכזו יכולה להוביל לבטלות פעולת ההעברה של הנכס.
113. אשר על כן ולאור כל האמור לעיל אני קובעת כי הוכח שקיימת מגבלה כפולה בצוואות של בני
הזוג על הפעולות ברכוש במסגרת "תקופת הביניים" – הן כפי שעולה מלשון הצוואה
ומנסיבות עריכתה, והן מתוך תחולתו של עקרון תום הלב.
4. האם העברת הדירה על ידי הנתבעת לנכד היא פעולה משפטית שיש לבטלה?
114. על מנת לבחון האם העברת הדירה מהנתבעת לנכדה הינה פעולה משפטית שיש לבטלה,
יוזכרו בקצרה מספר עובדות מהותיות הנדרשות לצורך בחינת פעולה זו.
115. לאחר פטירת המנוח הגישה הנתבעת בקשה לרשם לענייני ירושה לקיום צוואתו. ביום 2.4.2015
ניתן צו קיום צוואה לצוואת המנוח. בהתאם לכך כל זכויותיו של המנוח בנכסים השונים
הועברו על שמה של הנתבעת.
116. לאחר פטירת המנוח חזרה הנתבעת לקשר עם ילדיה. באותה העת הנתבעת עוד הייתה בקשר
הדוק ביותר וקרוב עם התובע ויחסייה המשיכו להיות כשל אם ובנה.
117. בשנת 2016 הנתבעת מכרה את אחד הנכסים המשותפים שהיו לבני הזוג – דירה בלוד. כבר לגבי
מכירה זו התגלתה מחלוקת בין הצדדים לגבי הַמְנִיַע למכירה. הנתבעת טוענת כי מכרה את
הנכס לצורך מימון הדיור המוגן אליו עברה. התובע טוען כי מכרה את הנכס על מנת להעביר
את הכספים לבנה בשל לחצים שהפעיל עליה. התובע לא העלה טענות נוספות בנושא במסגרת
תביעה זו, והדגיש כי לא הגיש תביעה בנושא הדירה הנ"ל.
118. ביום 29.11.2017 הנתבעת העבירה את מלוא זכויותיה בדירה לנתבע 2, נכדה- בנה של בתה.
העברת הדירה בוצעה על פניו במתנה, ללא תמורה וללא תנאים. ביום 30.11.2017 נרשמה הערת
אזהרה לטובתו של הנתבע 2 בלשכת רישום המקרקעין (נסח טאבו צורף כנספח ג' לכתב
התביעה).
119. בהוכחות התברר כי הדירה אמנם עברה על שם הנתבע אולם השכירות עוברת לידי הנתבעת
בלבד. מי שמטפל בנכס הוא בעלה של בתה-חתנה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

120. לאחר בחינת טענות הצדדים, עדויותיהם וראיותיהם שוכנעתי כי יש מקום לביטול ההעברה

שבוצעה, וזאת משלושה נימוקים משפטיים המתבססים על הראיות שהוכחו:

א. העברת הדירה על שם הנכד נועדה במכוון לעקוף ולא לבצע את הוראות סעיף

8א(ב)(2)(ב) לחוק הירושה לגבי ביטול הצוואה ההדדית.

ב. העברת הדירה על שם הנכד מהווה פעולה המנוגדת למגבלה שקבעו הצדדים ספציפית

בצוואות ההדדיות ב"תקופת הביניים".

ג. העברת הדירה על שם הנכד הינה העברה למראית עין בלבד.

נימוקים אלה חלים כל אחד בפני עצמו באופן עצמאי. אולם גם הצטברותם שכנעני בצורך

המשפטי-המשפחתי לבטל את ההעברה.

העברת הדירה על שם הנכד נועדה במכוון לעקוף ולא לבצע את הוראות סעיף 8א(ב)(2)(ב)

לחוק הירושה לגבי ביטול הצוואה ההדדית

121. סעיף 8א(ב)(2)(ב) לחוק הירושה קובע את הדרך המדויקת בה ניתן לשנות צוואה הדדית לאחד

חלוקת עיזבון כאשר אחד מבני הזוג נותר בחיים תוך קביעה של עיקרון השבה לעיזבון:

"לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו

ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי

אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש".

122. לאחר פטירתו של המנוח הועברו כל נכסיו על שמה של הנתבעת בהתאם לצו קיום צוואתו.

הנתבעת חזרה לאחר הפטירה לקשר עם ילדיה. היא ביקשה לשנות את שנקבע בצוואה

ההדדית.

123. הוכח כי הנתבעת ידעה היטב כי קיימת מגבלה על שינוי הצוואה. אולם היא לא רצתה להשיב

את שירשה לעזבון ולשנות את הצוואה אלא חפצה למצוא דרך עוקפת להוראות חוק הירושה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

124. מהחקירות עולה כי הנתבעת התחרטה על הדברים שנקבעו בצוואה ההדדית ביחס להורשה ובפרט להדרת ילדיה, וחיפשה את הדרך לשנותם. עוה"ד רון-שטיין העידה כי בסמוך לפטירת המנוח הנתבעת פנתה אליה במטרה להבין כיצד היא יכולה לשנות את האמור בצוואתה לטובת ילדיה מבלי לשנות את ההורשה בה זכתה מהמנוח. עוה"ד הסבירה לנתבעת את הפרוצדורה החוקית לעשות כן. הנתבעת השיבה שהיא מבינה את המשמעויות אבל היא לא רוצה לפעול באופן הזה:

"עו"ד קראוס: [...] מדוע הנתבעת התקשרה אליך מיד אחרי הפטירה כפי שהעדת? מה היא ביקשה ממך?

העדה, עו"ד שטיין: היא רצתה, אם זכרוני אינו מטעני, היא אמרה שהיא ביחסים טובים עם ילדיה והיא רצתה לממש את הצוואה בצורה אחרת ואז אני אמרתי מה ההשלכות של כך.

[...]

העדה, עו"ד שטיין: אני קיבלתי שיחת טלפון ממנה לפני מספר שנים כנראה שזה בסמוך למועד שהוא נפטר שהיא אומרת שהיא רוצה לשנות והיא לא רוצה לפעול על פי מה שרשום בצוואה, זאת אומרת היא מבינה את המשמעויות שהיא צריכה ולהחזיר וכו' אבל היא לא רוצה לפעול באופן הזה. " (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 32, שורות 7-19).

ובהמשך העדות סיפרה עו"ד רון שטיין:

"היא רצתה לבדוק באמצעותי איך היא למעשה מממשת את הצוואה, לא חוזרת כפי שהיא אמורה לחזור, לא מחזירה את מה שאמורה להחזיר, אני אמרתי לה שאני מצטערת אבל לממש את הצוואה זה בדיוק כמו שרשום בצוואה. ויותר מזה היא לא חזרה אלי יותר, הבינה שממני לא יבוא מזור."

(ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 32, שורות 30-34).

125. לאחר השיחה הנ"ל הנתבעת לא יצרה עוד קשר בנושא עם עוה"ד, ולא פעלה כדי לבטל את הצוואה כדין (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 32, שורות 7-32). ההתרשמות הינה כי הנתבעת הבינה שתצטרך לשאת בהשלכות ביטול הצוואה כדין, ולכן בחרה שלא לעשות זאת בדרך הזו.

126. כשנשאלה הנתבעת ישירות מדוע בחרה דווקא להעביר את הדירה לנתבע ולא לאחרים, תשובתה היתה מתחמקת והותירה רושם כי היא מבינה היטב שפעלה באופן זה על מנת להימנע מביטול או שינוי הצוואה שלה על פי חוק הירושה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 "עו"ד מייזלס: את את הדירה שלך רצית להעביר לנכד? את הדירה
2 בגבעתיים.

3 העדה, גב' ---- : נו?

4 ש: אני שואלת.

5 ת: כן כן. אני רציתי, אני.

6 ש: למה לנכד ולא לבתך?

7 ת: למה כי הוא הכי אהוב עליי.

8 ש: למה לא לבתך?

9 ת: כי אני רציתי שלנכד יהיה בית. הוא עדיין לא נשוי, אין לו דירה עדיין

10 ואני אמרתי שיהיה לו בית. אני אוהבת אותו,

11 ש: מעולה, למה לא כתבת צוואה והשארת לנכד את הדירה?

12 ת: אני לא כתבתי אחרי הצוואה הזאת.

13 ש: למה?

14 ת: הזאת לא כתבתי שום דבר.

15 ש: למה שלא תכתבי? תכתבי צוואה ותשאירי את זה, למה את צריכה

16 להעביר לו את זה עכשיו?

17 ת: לא עשיתי שום דבר.

18 ש: לא, לא מקשיבה לי.

19 ת: אני מקשיבה.

20 ש: למה שלא תכתבי צוואה, ותשאירי בצוואה שלך אחרי 120 את הדירה,

21 ת: מתי? אני יכולה עכשיו? לא.

22 ש: אני שואלת אותך.

23 ת: לא. לא יכולה עכשיו לעשות.

24 ש: למה את לא יכולה?

25 ת: אני לא עושה.

26 ש: אבל למה את לא יכולה?

27 ת: אני לא מתכוונת.

28 ש: למה את לא יכולה?

29 ת: כל זמן שאני חיה והבית הוא לא,

30 ש: למה את לא כותבת צוואה? מישהו אמר לך שאת לא יכולה לכתוב

31 צוואה?

32 ת: אני לא כותבת עכשיו שום צוואה, שום צוואה."

33 (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 35 שורות 34-5).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

127. בחקירתה של הנתבעת היא הסבירה כי לאחר מותו של המנוח, היא חזרה לקשר עם ילדיה הביולוגיים והבינה שעשתה טעות בצוואתה (פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 38, שורות 23-28).
- כשהנתבעת נשאלה למה לא כתבה צוואה חדשה, ענתה "אני אמרתי שאני אערוך אבל אני לא ערכתי ולא עורכת [...] עברו בי כל מיני מחשבות. במחשבה שאין צורך שאני אעשה את זה" (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 38, שורות 5-10). כמו כן, היא הוסיפה שהיא העדיפה לבצע את ההעברה בעודה בחיים (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 38, שורות 10-12).
128. המצב המורכב אליו נקלעה הנתבעת – בו מצד אחד נמצאים ילדיה הביולוגיים שהודרו על ידה מפורשות ובאופן מנומק מהצוואה, ומהצד השני נמצא התובע כיורש הבלעדי בצוואתה – יצר קושי רב מצידה של הנתבעת. ניתן היה להבחין בכך באופן בו ענתה לשאלות בחקירתה, אשר העידו על תחושת אשמה מלווה בצער ובכאב.
129. בסוף חקירתה הנתבעת נשאלה אם נכון להיום יש לה עניין שהתובע הוא זה שיירש ממנה את נכסיה, כפי שנקבע בצוואה ההדדית, וענתה בהיסוס "אני לא יודעת, לא יודעת מה לענות לך", ולבסוף אמרה שלא, ושהיא כועסת עליו (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 63, שורות 22-32).
130. עדותה של בתה של הנתבעת חיזקה את ההבנה כי הנתבעת חשה שעשתה טעות והיה בכוונתה לנסות ולתקנה: "אני חושבת שאמא ובנה והגיעו וסיפרו על הצוואה, היא סיפרה בכאב לב שהיא עשתה איזו טעות ושהיא מצטערת על זה ושזה מאוד קשה לה, אבל היא רוצה לספר לי. ואמרתי לה יפה מאוד כל הכבוד, אני זוכרת את זה [...] מה זה טעות? אי אפשר להוריש הכל רק לאחד. 3 ילדים." (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 8, שורות 1-21).
131. בתה של הנתבעת חזרה ותיארה שהמצב שנוצר לפי הסעיף שמנשל את הילדים הביולוגיים הוא לא הגיוני לטעמה: "זה לא נראה אנושי, זה לא נראה נורמלי, זה לא נראה מוסרי כאילו לתת לילד אחד שהוא טוען שהיה הילד הטוב" (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 8, שורות 33-34).
132. יתר על כן, התנהלותה של הנתבעת מול התובע בכל הקשור בהעברת הנכס מעידה על תחושת האשמה שהייתה לה, ומצביעה על כך שהיא פעלה ביודעין בחוסר תום לב ובניגוד לחוק. העולה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 מהראיות כי הנתבעת פעלה בחוסר תום לב כשמטרתה הייתה אחת לאור החרטה על הדרת
2 ילדיה – להכשיל את זכאותו של התובע.
3
- 4 133. מתוך השיחות והתכתובות בין הנתבעת לתובע (מצורפים ומסומנים כנספח א' וכנספח ו' לכתב
5 התביעה), עולה כי הנתבעת מסרה לתובע מידע חלקי בנוגע להעברת הנכס, והציגה לו תמונה
6 סותרת.
7
- 8 134. בחודש מרץ 2018 הנתבעת עדכנה את התובע לראשונה כי בכוונתה למכור לבתה את הדירה
9 בהודעת SMS: "היי --- רציתי לדבר איתך על גבעתיים ולא ידעתי איך להתחיל. פשוט אל
10 תיסע היום כי יש שינויים אני מכרתי את הבית ל--- ובתמורה הם קונים עבטרי [צ"ל – עבורי,
11 ת.ס.פ.] בבאר יעקב דירה. נדבר בהמשך." (נספח ד' לתצהיר עדות ראשית של התובע). אם
12 הנתבעת סבורה כי היא פועלת כדין ובתום לב מדוע היא כותבת לתובע: "רציתי לדבר איתך על
13 גבעתיים ולא ידעתי איך להתחיל". מדוע אם היא סבורה כי היא יכולה לעשות ברכוש כרצונה
14 וללא דיווח לתובע היא מבינה כי עליה לעדכן אותו. מתגובה זו ניכר חוסר הנעימות של הנתבעת
15 מאחר והיא מבינה את משמעות פעולתה המשפטית.
16
- 17 135. בשיחה אחרת, הנתבעת אמרה לתובע שעשתה צוואה חדשה חצי שנה קודם, ובה חילקה את
18 כל רכושה לשלושת הילדים (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 54, שורות 27-21 ועמ' 55, שורות 1-
19 27). כאשר התובע שאל אותה לגבי ההורשה לילדיה בהינתן העובדה שהיא לא בקשר עם בתה,
20 היא ענתה: "אז הכל משתנה נו, הכל משתנה, וגם עכשיו אני אומרת, אתה יודע, מה אף אחד
21 לא יודע מה יכול לקרות." (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 55, שורות 15-13).
22
23
- 24 136. הנתבעת נשאלה מדוע אם הבינה שהיא מתחרטת על הצוואה ההדדית מדוע לא ערכה צוואה
25 חדשה, והתחמקה מלענות:
26 "עו"ד מייזלס: כשהמנוח נפטר וגילית או הרגשת לטענתך שהייתה טעות,
27 את יכולת להחזיר את מה שירשת ואז לערוך צוואה חדשה. למה לא עשית
28 את זה?
29 העדה, גב' -----: מה זאת אומרת, מה להחזיר לא הבנתי.
30 ש: את מה שקיבלת מהמנוח, חשבת אולי להחזיר את זה ואז לעשות
31 ברכוש שלך מה שתרצי?
32 ת: לא."
33 (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 62, שורות 26-21).
34

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

137. את התיקון של אותה "טעות" היה על הנתבעת לעשות באמצעות ביטול הצוואה ההדדית באופן שנקבע בחוק הירושה, ולא בדרך של העברת נכס מתוך מטרה לסכל את זכותו של התובע.

העברת הדירה על שם הנכד מהווה פעולה המנוגדת למגבלה שקבעו הצדדים ספציפית בצוואות ההדדיות ב"תקופת הביניים"

138. כפי שנקבע על ידי לעיל, הצוואות ההדדיות כללו הוראה של "יורש אחר יורש" וכללו מגבלה שנקבעה על ידי הצדדים לגבי "תקופת הביניים". הוכח שקיימת מגבלה כפולה בצוואות של בני הזוג – הן כפי שעולה מלשון הצוואה ונסיבות עריכתה, והן מתוך תחולתו של עקרון תום הלב על הפעולות ברכוש במסגרת "תקופת הביניים".

139. הוכח כי הנתבעת הייתה מודעת למגבלה זו היטב.

140. בחקירתה של עו"ד רון-שטיין היא הסבירה וחיידדה כי בשיחת הטלפון שהנתבעת התקשרה אליה לאחר פטירת המנוח, הנתבעת הייתה מודעת למגבלה הספציפית בצוואה וחיפשה דרך לשנות את שנקבע על ידי הצדדים:

"היא ניסתה לבדוק איך היא יכולה לשנות את מה שכתוב פה כי מערכת היחסים שלה טובה עם ילדיה ואני אמרתי לה המשמעות היא שאם את הולכת לעשות שינוי בצוואה אני אמרתי לכם, אמרתי לכם מה המשמעויות, אמרתי לה מה קורה אם אחרי לכתו, מה קורה בחייו וכו' ויותר מכך היא כבר לא חזרה אלי. היא הבינה שאני לא אהיה, לא אאפשר לה לעשות אחרת ממה שכתוב בצוואה." (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 39, שורות 27-32).

141. הוכח כי הנתבעת הייתה מודעת היטב למגבלה ב"תקופת הביניים", וכי היא הייתה מודעת גם היטב כי העברת הדירה לנתבע מהווה פעולה בניגוד למה שהצדדים קבעו. הנתבעת התחמקה מלענות על כך בחקירה, אך לבסוף אישרה את ההסתמכות ההדדית שהייתה בבסיס הצוואות:

"ש: [...] עכשיו אמרה עורכת הדין, אם מדברים עליה, היא אמרה שאם המנוח היה יודע שאת תעבירי את הדירה הזו לנכד, אז הוא היה כותב משהו אחר בצוואה שלו כי הוא הסתמך עליך, שמעת שהיא אמרה את זה?

ת: שאם הייתי,

ש: שאם המנוח היה יודע שאת תבריחי את הדירה החוצה לנכד, אז הוא היה כותב את הצוואה אחרת כי הוא הסתמך על מה

שקבעתם, שזה הולך לתובע. שמעת את זה?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר
ת: שמעתי.

ש: ומה את חושבת על זה?

ת: אז אמרתי, אחרי שאני הולכת אז זה עובר אליו.

ש: הקשבת למה שאמרתי? היא אמרה שאם המנוח היה יודע,

ת: אה בסדר.

ש: תשרפי את הדירה וככה תעבירי אותה לנכד, אז הוא היה כותב
משהו אחר כי הוא הסתמך עלייך.

ת: בסדר.

ש: את מסכימה איתה?

ת: אם אני מסכימה עם זה?

ש: כן.

ת: להגיד לך, אני לא יודעת על מה הוא הסתמך, אני לא יודעת.

אנחנו הסתמכנו אחד על השני. " (ההדגשה בקו – הוספה).

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 30, שורות 18-34, עמ' 31 שורות 1-3).

142. הנתבעת נשאלה לגבי ההעברה לנתבע דווקא והתחמקה מלענות ישירות לגבי משמעות

ההעברה, דבר המעיד כי היא הבינה את השלכותיה היטב:

"ת: זה מה שרציתי, שזה יהיה בשביל הנכד, מותר לי. מותר לי, זה

מה שאני אומרת. מותר לי, לא עשיתי דבר אחר, לא עשיתי שום

דבר שאסור, אני הבנתי מתוך שהעורכת דין אמרה ואני הבנתי שכל

זמן שאני חיה, אני יכולה עם הרכוש לעשות,

ש: יש לי שאלה,

ת: אז חשבתי לתת,

ש: יש לי שאלה, את חושבת שהמנוח היה רוצה שהדירה תהיה

היום של הנכד?

ת: מה אני יכולה לדעת מה הוא רצה?

ש: לא, בכל זאת, אנחנו תחת עדות, את תחת אזהרה. המנוח אמר

לך פעם בואי ניתן את הדירה לנכד? בואי נשים את הנכד בתור

יורש?

ת: לא דיברנו על אף אחד."

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 32, שורות 13-23).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

143. כשנשאלה הנתבעת על ידי התובע (בשיחה ביניהם בסמוך להגשת התביעה) למה שינתה את הצוואה, ענתה: "למה שיניתי? כי זה לא פייר מצדי זה לא פייר, שחשבתי קצת אז אמרתי אחרי שאבא נפטר אז אמרתי לעצמי זה לא פייר. בכל זאת לא חשוב איזה ילדים הם, אבל הם הילדים שלי. אם אני הייתי הולכת ואבא היה נשאר זה היה עובר הכל אליך בוא נגיד ככה. פה, זה עבר אליי, ואני יכולתי לעשות עם זה מה שאני רוצה, אז אמרתי אני אעשה הכל, אפילו שלא דיברתי נגיד עם --- לא דיברתי." (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 56, שורות 3-8). הנתבעת הוסיפה כי כאשר נודע לילדיה על סעיף הדרתם מצוואתה הם כעסו, ולכן היא פעלה לשינוי: "זאת האמת, למה עשיתי? למה? כי לא דיברה איתי כי לא הכירה בי כי לא ראיתי לא שמעתי כלום אז זאת הסיבה הייתה. שיום אחד אמרתי זהו דיי נמאס לי אבל זה פשוט עוד פעם עלה כסף עוד פעם עלה כסף אז אם עלה כסף כפרה ואמרתי אני הולכת לעשות סדר." (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 60, שורות 23-26).

144. כפי שנקבע בפרק הקודם, קיימות מגבלות בלשון הצוואה ובנסיבות עריכתה. פעולת ההעברה בוצעה בניגוד להוראת הצוואה ההדדית במיוחד לאור העובדה שמדובר בנכס שהמנוח קיבל בירושה מאמו. הוכח כי הנכס היה בעל ערך מיוחד עבור המנוח, וככל שהתכוון להטיל מגבלות על השימוש בנכסים – הריי שברור שהמנוח לא רצה שדירה זו דווקא תעבור אל מחוץ למשפחתו. עובדה זו מגבירה את העדר תום הלב מצד הנתבעת.

145. **בתה של הנתבעת** נשאלה בחקירה לגבי אפשרויות העברת הנכסים ותשובתה הייתה בניגוד למה שנאמר על ידה טרם לכך (שהיא יודעת שהרכוש עובר לאימה היא עושה בו שימוש כרצונה ולאחר מכן הרכוש עובר לתובע, ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 18 שורות 33-30, עמ' 19 שורות 1-2):

: היא בחרה, היא בחרה לתת.

ש: [...] האם אמא יכולה לבחור לדעתך לתת גם את היתר הנכסים

לאנשים נוספים או שיש נכסים שלא?

ת: כן, אמא רשאית לעשות מה שהיא רוצה. גם לתת את זה לקרן

קיימת, מה שהיא רוצה, זאת זכותה המלאה."

ועם זאת השיבה לאחר מכן באופן ישיר כי אימה אינה יכולה לערוך צוואה חדשה.

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 19 שורות 17-13, שורות 27-26).

146. מהסתירות ושינוי התשובות של בתה של הנתבעת עולה כי המגבלה הייתה ברורה היטב לנתבעת, היא לא חפצה לשנות את צוואתה אלא לעקוף את המגבלה באמצעות מתן נכסיה לצדדים שלישיים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

147. אשר על כן הוכח כי העברת הדירה על שם הנכד הייתה פעולה המנוגדת למגבלה שקבעו הצדדים ספציפית בצוואות ההדדיות ב"תקופת הביניים".

העברת הדירה על שם הנכד הינה העברה למראית עין בלבד

148. הנתבעת שינתה במסגרת ההליך את גרסתה לגבי ההעברה לנכד דווקא ואת סוג ההעברה שבוצעה (האם ללא תמורה, האם ללא תנאים, האמנם באמת לנכד).

149. תשובותיה של הנתבעת בחקירתה היו מתחמקות: "לא עשיתי שום דבר, לא יכולה עכשיו לעשות, לא מתכוונת" (פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 35, שורות 19-29). כשנשאלה מדוע העבירה את הדירה במתנה דווקא לנכדה היא ענתה שהוא עוד לא נשוי והיא רצתה שתהיה לו דירה "כי הוא האהוב עליי" (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 35, שורות 8-13).

150. בשיחה בין הנתבעת לתובע מחודש יוני 2018, הנתבעת אמרה שבכוונתה למכור את הנכס לבתה ולבעלה, ובתמורה הם ייקנו עבורה נכס חדש בבאר יעקב (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 2-1). כשנשאלה אם היא רצתה למכור, היא ענתה "כן. לא הכריח אותי אף אחד." (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 1, שורה 11). הנתבעת הוסיפה שחתמה איתם על הסכם קנייה, שם כתובה הכתובת של הדירה שהם ייקנו לה בבאר יעקב (נספח א' לכתב התביעה, עמ' 3, שורות 24-27 ועמ' 4, שורות 1-19).

151. הנתבעת אמרה לתובע כי ההעברה בוצעה תחת התנאי שילדיה יפצו אותה בנכס חדש בבאר יעקב. טענה זו הוכחשה על ידי הנתבעת (סעיף 65 לכתב ההגנה). עם זאת, בחקירתה הנתבעת הסבירה על ההסכם ביניהם, שהיה שונה מהדברים שהציגה.

לפי תשובותיה ההסכם היה שהיא תיתן את הדירה במתנה לנכדה, ובתמורה היא תקבל את תקבולי שכר הדירה גם מהדירה בגבעתיים וגם מהדירה ששייכת לבתה ולבעלה בבאר יעקב, כדי שיהיה לה כסף לצורך מחייתה (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 32, שורות 6-8, עמ' 36, שורות 25-26 ועמ' 37, שורות 25-27).

152. הנתבעת אישרה שהדירה בבאר יעקב למעשה מחליפה את הדירה שלה בגבעתיים, כך סוכם בעל-פה מול בתה ובעלה, ולמרות זאת הדירה בבאר יעקב לא נרשמה על שמה (פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 43, שורות 18-25). כשנשאלה מדוע הנכס לא נרשם על שמה היא ענתה "למה שזה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

יעבור עוד ידניים? וכי המטרה שאחרי 120 שלה הנכס יעבור לבתה וחתנה (פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 40, שורה 11):

ש: אוקיי. עכשיו תאמרי לי משהו, אני אומרת לך שבניגוד למה שסיפרת קודם, זה לא סתם שנותנים לך את השכירות של באר יעקב, אלא שבעצם החליפו לך את הדירה בגבעתיים בדירה בבאר יעקב. זאת אומרת אולי לא רשמו את זה כי יש אולי סיבות למה לא רשמו את זה, אבל הדירה בבאר יעקב היא בעצם עבורך.

ת: כן.

ש: נכון?

ת: כן.

ש: זאת אומרת שבעצם אם נשקף באופן משפטי את המצב, אז הדירה בבאר יעקב אמורה להיות היום רשומה על שמך.

ת: למה שזה יעבור עוד ידניים?

ש: ברור למה, תגידי לי אם היא תירשם על שמך הדירה הזו, ואת תלכי לעולמך סליחה אחרי 120, לאן הדירה הזו תלך? למי? לילדים.

ש: לפי הבנתך.

ת: לבתי ובעלה."

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 40, שורות 15-1).

153. בהודעה שהנתבעת שלחה לתובע בזמן אמת ובו עדכנה אותו על העברת הדירה היא איננה מציינת כי העבירה את הדירה לנתבע אלא כי מכרה את הדירה לבתה: "היי --- רציתי לדבר איתך על גבעתיים ולא ידעתי איך להתחיל. פשוט אל תיסע היום כי יש שינויים אני מכרתי את הבית ל--- ובתמורה הם קונים עבטרי [צ"ל - עבורי, ת.ס.פ.]. בבאר יעקב דירה. נדבר בהמשך." (נספח ד' לתצהיר עדות ראשית של התובע).

154. שינוי הגרסאות של הנתבעת לגבי מהות העסקה וסוגה מעידים כי מדובר בהעברה שנועדה ליצור מצג מסויים שונה מהמצג האמיתי.

155. בתשובותיה של בתה של הנתבעת בחקירה לגבי מצב הדירה לאחר ההעברה, עולה כי הנתבע לא גר בדירה, לא מקבל את השכירות והשכירות עוברת לידי הנתבעת:

ש: תגידי הנכד גר בדירה בגבעתיים?

ת: לא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

ש: הנכד מקבל את השכירות של הדירה?

ת: לא.

ש: תאשר לי שמי שמטפל בכל עניין הדירה בגבעתיים זה ---

בעלך.

ת: נכון.

ש: ותאשר לי שהסיכום הוא שהנתבעת מקבלת את השכירות של

הדירה הזו עד יומה האחרון.

ת: נכון. "

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 13, שורות 25-33).

156. בהמשך החקירה אישרה הנתבעת כי הנתבע אף לא חתם על הסכם השכירות והשיבה כי אינה

זוכרת מי חתם:

"ש: הבנתי. האם הנכד הוא זה שחתם על הסכם השכירות לגבי

הדירה בגבעתיים עם השוכר?

ת: רגע. אני לא זוכרת מי חתם. אני לא זוכרת מי חתם."

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 51, שורות 23-25).

הנתבעת אישרה עוד כי דמי השכירות מהשוכרת הקודמת והנוכחית עוברים לידיה בלבד (ראו:

פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 51 שורות 34-32, עמ' 52 שורות 5-1).

157. בתה של הנתבעת אישרה כי מי שביצע את העברת הדירה מהנתבעת לנתבע היה עורך הדין

שמטפל בעניינים המשפחתיים של הנתבעת ובעלה (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 20). היא

השיבה בתחילה כי אימה-הנתבעת היא זו ששילמה עבור שכר טרחתו של עורך הדין. אולם

בהמשך כאשר אומתה עם העובדה כי החשבונית הייתה על שמה שלה ושל בעלה, שינתה גרסה

וטענה כי היא משלמת עבור אימה בנושאים שונים ואימה משיבה לה את הכסף (עמ' 21 שורות

6-12).

158. הנתבעת, שטענה כי ההעברה לנתבע הינה אמיתית, לא ידעה להשיב על שאלות פשוטות

הקשורות למצבו של הנתבע ומגוריו הנוכחיים שעה שהוא יכול הרי להתגורר בדירה שהיא

העניקה לו במתנה:

"עו"ד מייזלס: תאמרי לי בקשה, איפה הנכד גר היום, באיזה

כתובת?

העדה, גב' ----: בתל אביב.

ש: איפה? באיזה רחוב ובאיזה מספר?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

ת: ארלוזורוב.

ש: איזה מספר?

ת: מספר אני לא יודעת.

ש: איפה בארלוזורוב? באיזה חלק?

ת: מה זה משנה?

ש: אני שואלת אותך איפה הוא גר.

ת: אני לא יודעת, אני לא מכירה כל כך את תל אביב.

ש: היית בדירה שלו? ביקרת אותו בדירה שלו?

ת: עדיין לא. כמה זמן הוא גר שם?

ת: כי הוא לא מזמן עבר.

ש: כמה זמן?

ת: הוא עבר לפני חודשיים.

ש: לפני חודשיים איפה הוא גר?

ת: היה גר בדירה שכורה בנווה צדק,

[...]

ש: בדירה בנווה צדק כן היית?

ת: לא.

ש: לפני זה איפה הוא גר?

ת: בבית.

ש: הבנתי. זאת אומרת לא היית באף אחת מהדירות שלהם.

תאמרי לי, מה הנכד לומד, איזה מקצוע?

ת: איזה מקצוע? הוא אמר לי איזה מקצוע. כלכלה או משהו, אני

באמת לא יודעת איזה מקצוע, הוא אמר לי אבל אני לא,

ש: הבנתי.

ת: לא יודעת בדיוק, הוא גומר עכשיו תואר ראשון."

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 50 שורות 24-34, עמ' 51 שורות 1-22).

159. כאשר נשאלה בתה של הנתבעת (כפי שיפורט גם בהמשך) לגבי היעדרותו של הנתבע-בנה מהדיון תשובותיה היו מתחמקות ומעלות תמיהות (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 22 שורות 14-24).

160. הנתבעת ובתה לא הצביעו על קשר משפטי-עובדתי-מהותי של הנתבע לדירה. הן לא הראו פעולה אחת שבוצעה על ידו שיש בה להעיד על כך שהוא הבעלים האמיתי של הדירה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 161. אי התייצבותו של הנכד להוכחות ואי הגשת תצהיר על ידו, מעידים גם הם על חוסר תום הלב
2 שבפעולת ההעברה. אי התייצבותו שקולה למצב שבו ניתן לקבל את התביעה כנגדו בשל אי
3 ההתייצבות.

4

5 162. להיעדרות הנתבע יש משקל משמעותי בהוכחת התביעה. הנכד כבעל הנכס צריך להיות בעל
6 האינטרס לשמור על זכויותיו בנכס, והיעדרותו היא בגדר נסיבה שמחזקת את גרסת התובע.
7 מאחר שלא הייתה מניעה למתן עדותו, ניתן לראות בהיעדרותו ראייה לכך שמדובר בהעברה
8 למראית עין שנועדה לעקוף את הוראות ההורשה בצוואות ההדדיות.

9

10 163. אשר על כן ולאור כל האמור לעיל אני קובעת כי הוכח שפעולת ההעברה של הדירה הייתה
11 למראית עין, שנועדה לעקוף את הוראות ההורשה בצוואות ההדדיות ועל כן יש מקום להורות
12 על ביטולה.

13

14 **5. טענות נוספות**

15

16 164. שני הצדדים העלו טענות שונות נוספות אשר ידונו להלן.

17

18 **165. הרחבת חזית בסיכומי התובע (עתירה כי הנתבעת הינה "נאמן" עבור התובע בשל הסדר**

19 **"יורש אחר יורש", וכן הוספת סעד כי על הנתבעת להשיב כל מה שירשה מהמנוח) וזניחת**

20 **סעדי תביעה אחרים – בכתב התביעה** עתר התובע לפסק דין הצהרתי של ביטול ההעברה

21 מהנתבעת לנתבע; להורות לנתבעת להצהיר מה כלל העיזבון בעת פטירת המנוח ולהורות

22 לנתבעת להצהיר האם ערכה צוואה מאוחרת ואם כן להורות לה להשיב את כל הרכוש שירשה.

23 **בסיכומיו של התובע** חזר התובע על העתירה לסעד הצהרתי לביטול ההעברה מהנתבעת לנתבע;

24 עתר לקביעה כי הנתבעת הינה בגדר "נאמן" עבור התובע וכן להצהיר כי פעולותיה מהוות

25 עריכת צוואה חדשה ולכן עליה להשיב את כל מה שירשה מהמנוח. כמו כן התבקש סעיף כללי

26 של מתן כל סעד שנדרש לצורך שמירת זכויות התובע מכוח הצוואות ההדדיות.

27

28 166. בחינת ההבדלים בין סעדי התביעה לסעדים בסיכומים מעלה כי **התובע זנח את הסעדים**

29 **הבאים** שנתבעו בכתב התביעה ולא חזר עליהם בסיכומיו: הצהרה מה היקף העיזבון והצהרת

30 הנתבעת האם ערכה צוואה חדשה. במסגרת חקירת הנתבעת היא נשאלה על היקף העיזבון

31 והשיבה מפורטות (ראו: פרוט' מיום 19.9.2019, עמ' 40-41, 55-59). כמו כן במסגרת חקירתה

32 נשאלה הנתבעת לגבי עריכת צוואה חדשה והשיבה כי לא ערכה צוואה חדשה וכי היא אינה

33 יכולה לעשות כן (ראו: פרוט' מיום 19.9.2019, עמ' 35), ובסיום חקירתה השיבה כי לא תערוך

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 צוואה חדשה (עמ' 64, שורה 20). אשר על כן ולאחר שהתובע לא חזר על העתירה לסעדים אלה
2 אין מקום להעתר להם מעבר למה שהתברר במסגרת ההליך.
3
- 4 167. בהתאם לכך, איני נעתרת לסעדים שנזנחו במהלך ההליך ולא התבקשו בסיכומים. המידע
5 שהתקבל מהנתבעת במסגרת חקירתה הוא חלק מההליך ומהווה מענה לחלק מנושאים אלה.
6 מעבר לכך לא מצאתי לאור כך שלא התבקש דבר לגבי כך, ליתן סעדים נוספים.
7
- 8 168. בחינת ההבדלים בין סעדי התביעה לסעדים בסיכומים מעלה **כי התובע הרחיב חזית בסיכומיו**
9 **בעתירה לסעדים הבאים:** הגדרת הנתבעת כ"נאמן" עבור התובע וכן להצהיר כי פעולותיה
10 מהוות עריכת צוואה חדשה ולכן עליה להשיב את כל מה שירשה מהמנוח. סעדים אלה מהווים
11 הרחבת חזית לאחר שלא נתבעו בכתב התביעה, בוודאי לא בצורה מפורשות שכזו.
12
- 13 169. אין מקום להורות על מתן סעדים אלה כאשר הם לא נתבעו בסעדי התביעה ולא נתבקש גם
14 להוסיפם במהלך ההליך אלא רק הוספו בסיכומים. שני הסעדים של הגדרת הנאמנות וכן
15 קביעה כי פעולות הנתבעת משולות לעריכת צוואה חדשה אינם סעדים המהווים פועל יוצא של
16 הסעדים שנתבעו אלא מדובר בעילות תביעה חדשות, שחלקן אף מנוגדות לטענות אחרות של
17 התובע בכתב התביעה (לגבי כך שהוא מגיש תביעה לגבי פעולות שבוצעו על ידי הנתבעת באופן
18 בלתי סביר ולא באופן גורף).
19
- 20 170. הם גם לא פורטו כנדרש בסיכומים.
21
- 22 171. אשר על כן אני דוחה את הסעדים המהווים הרחבת חזית כאמור לעיל.
23
- 24 172. **נפקות העדר התייצבות, תצהיר וחקירה של הנתבע 2 -**
25 ביום 26.7.2018 הוגש יפוי כוח מטעם הנתבעים על ידי עו"ד קודם ושם צויין כי הוא מייצג את
26 שני הנתבעים.
27 ביום 3.9.2018 הוריתי על צירופו של הנתבע 2 כנתבע להליך.
28 ביום 15.10.2018 הוגש כתב הגנה על ידי ב"כ הנוכחי, גם שם צויין כי הוא מייצג את שני
29 הנתבעים. לכתב ההגנה צורף רק תצהיר של הנתבעת. לא צורף תצהיר של הנתבע.
30 הנתבע 2 לא הגיש תצהיר עדות ראשית וכן לא התייצב לדיון ההוכחות שהתקיים ביום
31 19.9.2019, שזהו הדיון בו נחקרו עדי הנתבעים.
32 בכל כתבי הטענות שמו של הנתבע 2 הופיע וב"כ נרשם כמייצג את שני הנתבעים.
33

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1 173. העולה מכך: הנתבע לא הגיש תצהיר לתמיכה בכתב ההגנה, הנתבע לא הגיש תצהיר עדות
2 ראשית, הנתבע לא התייצב לדיון ההוכחות, ולא נחקר בשל העדר התייצבותו. למעשה אין
3 בפני בית המשפט את גרסתו של הנתבע.

4
5 174. יש לראות ברצף היעדרויות אלה למעשה היעדרות ממשית וכוללת מכל ההליך המשפטי על
6 ידי הנתבע.

7
8 175. בהעדר חקירת הנתבע, בהעדר התייצבותו ובהעדר הגשת תצהירים על ידו – אין בפני בית
9 המשפט את גרסתו.

10
11 176. מבחינה דיונית די בהעדר ההתייצבות הנמשך של הנתבע על מנת שניתן יהיה להורות על קבלת
12 התביעה נגדו. עם זאת, מאחר והתביעה התבררה לגופה לא סברתי כי יש מקום לעשות כן, בפרט
13 לאור צבר הראיות הנוסף שהוכח על ידי התובע. גם מהפן הראייתי והמהותי להעדרו יש
14 משמעות ומשקל בהוכחת התביעה. העובדה כי הנתבע נמנע מהתייצבות ומסירת גרסתו,
15 מחזקת משמעותית את טענות התובע, כי העברת הדירה מהנתבעת לנתבע לא הייתה באופן תם
16 לב ואמיתי אלא כל מטרתה אי קיום צוואת המנוח והוצאה מגדרי העיזבון נכסים על מנת
17 להעבירם שלא על פי חוק הירושה.

18
19 177. הוכח במסגרת ההליכים כפי שפורט לעיל כי הנתבע אינו מקבל את כספי השכירות מהדירה,
20 וכי הקשר בינו לבין הנתבעת גם הוא אינו הדוק כפי שהנתבעת ביקשה לצייר (ראו: פרוט' מיום
21 19.9.19, עמ' 35, שורות 20-5, עמ' 51). הנתבעים לא הוכיחו כל קשר ממשי של הנתבע לדירה.

22
23 178. **לו היה מדובר בבעלים אמיתי של זכויות במקרקעין בלתי סביר כי לא היה מתייצב ומתגונן**
24 **מפני התביעה, שלו התקבל תבטל העברת זכויות שניתנו לו במתנה.**

25
26 179. אמו של הנתבע, **בתה של הנתבעת**, הגישה תצהיר ונחקרה. היא נשאלה גם על העדר התייצבותו
27 של בנה לדיונים. תשובותיה היו תמוהות בהתחשב בטענת הנתבעים כי ההעברה אמיתית.
28 הטענה כי בשל לימודים ועבודה של הנתבע הוא לא יכול היה להתייצב לדיון, וכאשר הוא לא
29 ביקש פטור מהתייצבות, לא הגיש כל אסמכתא המונעת את התייצבותו, ולא הגיש גם תצהירים
30 בהליך – הינה בלתי סבירה, ומחזקת את טענות התובע:

31
32

33 "ש: [...] איפה הבן שלך, למה הוא לא הגיע היום לדיון?
34 ת: הבן שלי לומד, הבן שלי לומד ועובד.
35 ש: מה זאת אומרת? אבל היה דיון גם לפני כמה ימים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

ת: נכון, אז אמרנו לו שיבוא כי זה היה נראה לנו ואמרו לו

שזה חשוב.

ש: והיום?

ת: והיום הוא לומד.

ש: אבל בדקתם עם עורך הדין אם מותר לא לבוא היום?

ת: אמרנו שהוא לומד אז אמרו אוקיי.

ש: מה אמרו? שהוא לא צריך לבוא?

ת: לא. (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 22 שורות 14-25).

180. לכך יש להוסיף כי בסיכומי הנתבעים אין כל התייחסות להעדר ההתייצבות העקבי של הנתבע ומשמעותו.

181. חזקה על בעל דין שנמנע מהתייצבות ונמנע באופן עקבי מהצגת גרסה בהליך המשפטי כי גרסתו והתייצבותו היו מזיקים לו, אחרת סביר יותר כי היה מתייצב ומתגונן.

182. אשר על כן אני קובעת כי העדר ההתייצבות של הנתבע מהווה חיזוק ראייתי משמעותי להוכחת טענות התובע.

183. טענת הנתבעת כי מצבו הכלכלי של התובע שולל ממנו מוסרית את הזכות להגשת תביעה זו – הנתבעת טענה באריכות בחקירתו של התובע כי מצבו הכלכלי מצוין, ועל כן הדבר שולל ממנו מוסרית להגיש תביעה זו.

184. בסעיף 59 לסיכומי הנתבעים נטען כי: "התובע רחוק מלהיות חסר כל ולא נגרם לו כל נזק מהעברת הדירה. התובע נמצא בשנות החמישים לחייו, רווק וללא ילדים [...], נושא במשרה קבועה ב---, מתגורר בקרקע שבבעלות המשפחה בכפר --- ובעלותו דירה נוספת ב--- שקיבל מהוריו. דירה זו מושכרת היום והתובע נהנה מדמי השכירות בנוסף למשכורתו מ---" (ההדגשה בקו – הוספה).

185. התובע נחקר ארוכות בחקירתו לגבי מצבו הכלכלי (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 48-50). הטענות לגבי מצבו הכלכלי כנטען על ידי הנתבעת, זכו להתייחסות מלאה, סבלנית ומפורטת מצידו. התמונה כפי שניסתה הנתבעת לצייר, לא הוכחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1
2 186. גם מעבר לכך, אין בידי לקבל טענה זו.
3
4 187. ראשית, יודגש כי התובע לא ערך התחשבות כלכלית של מצבו מול מצבה של הנתבעת כנימוק
5 לקבלת התביעה. נימוקיו לא היו במישור הכלכלי או בעריכת חישוב כלכלי.
6
7 188. שנית, יש צוואות בהן המצווים מתייחסים מפורשות לעריכת התחשבות כלכלית בין הילדים
8 או מבקשים לעשות איזון רכושי בין הילדים במסגרת הצוואה. זה אינו המקרה שבפניי. המנוח
9 והנתבעת לא ציינו מעולם כי חלק מאומד דעתם בצוואות היה קשור למצב הכלכלי שלהם או
10 של הילדים. יתרה מכך, כאשר המנוח והנתבעת ביקשו מהתובע לערוך בעצמו צוואה רצו לוודא
11 כי הרכוש לא יגיש לאימו (ולא העלו נימוקים כלכליים).
12
13 189. הנושא הכלכלי או עריכת איזון כלכלי בין הילדים לא היה מעולם חלק מהצוואות, לא נרשם
14 כמניע לאי ההורשה לילדיה של הנתבעת ולא הוכח על ידי הנתבעת מלבד השאלות החוזרות
15 שנשאל על כך התובע בחקירתו. גם עו"ד רון שטיין לא ציינה כי זה היה אומד הדעת בצוואות
16 בצורה כלשהי.
17
18 190. חוק הירושה אינו מתייחס למצב כלכלי כגורם המצדיק הורשה או אי הורשה. זהו נושא בליבת
19 אומד דעת המצווה. בענייני לא הוכח על ידי הנתבעת כי הנושא הכלכלי היה חלק משיקולי
20 המנוח ושיקוליה בעריכת הצוואה ההדדית.
21
22 191. הוכח כי הנתבעת התחרטה לאחר פטירת המנוח לגבי אופן ההורשה בפן המשפחתי. הדבר אין
23 בו די על מנת לשלול את ההורשה לתובע. הנימוק כי לתובע די ברכוש שיש לו היום, אין בו די
24 על מנת לשלול ממנו את זכותו לרשת אלא אם תקיים הנתבעת את הוראות חוק הירושה לגבי
25 שינוי הצוואה ההדדית.
26
27 192. יצויין עוד כי הנתבעת לא עשתה הבחנה בין המצב הכלכלי של ילדיה שלה כנימוק מדוע כעת
28 יש לחלק את הרכוש באופן אחר. כאשר בתה נשאלה בחקירתה על המצב הכלכלי שלה, היא לא
29 רצתה לענות על כך (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 14, שורות 1-13).
30
31 193. אשר על כן דין טענה זו להידחות.
32
33
34
35
36 194. טענת הנתבעת כי מצבו הכלכלי של המנוח היה בכי רע והיא תמכה בו כלכלית, ועל כן גם זו
37 נסיבה התומכת בזכותה של הנתבעת שלא לפעול על פי הצוואות ההדדיות –

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 הנתבעת טענה לכל אורך חקירתו של התובע כי מצבו הכלכלי של המנוח היה בכי רע. לטענתה
2 המנוח היה מרושש והיא זו שתמכה בו כלכלית, ועל כן מבחינה מוסרית זכותה לשנות את
3 שנקבע בצוואות, כך שהאיזון בין המנוח לבניה יהיה אמיתי וישקף את הפערים הכלכליים
4 ביניהם.
5
6 195. אין בידי לקבל טענה זו.
7
8 196. הנתבעת טענה כי זכותה להעביר את הזכויות בדירה מאחר שמדובר בדירה שמעל למחצית
9 הזכויות בה נרכשו ממקורותיה הכספיים של הנתבעת, אשר הייתה הנושאת העיקרית בנטל
10 הכלכלי בחייה המשותפים עם המנוח מרבית השנים. לפיכך, לטענתה, ראוי שתהיה לה
11 האפשרות להעביר את הבעלות בדירה לילדיה הן מבחינה חוקית והן מבחינה מוסרית (כך
12 במילותיה בסעיף 18 לסיכומיה). הוכח כי טענה זו לא הייתה נכונה. בחינת נסח הטאבו (צורף
13 כנספח ג' לכתב התביעה) מעלה כי היחסים שנטענו על ידי הנתבעת לגבי רכישת הזכויות בדירה
14 לא היו נכונים. מדובר בדירת ירושה שקיבל המנוח וחלקו היה קרוב למחצית והשאר נרכש
15 במשותף על ידי המנוח והנתבעת. כך שהצגת הדברים על ידי הנתבעת משמע מדובר היה בנכס
16 אישי של הנתבעת או נכס שנרכש בעיקר על ידה, אינה נכונה.
17
18 197. טענת המצב הכלכלי של המנוח קשורה ליחסי הממון בין המנוח לנתבעת. המנוח והנתבעת לא
19 הזכירו עניין זה כחלק מצוואותיהם כלל. טענה זו הועלתה רק כעת כהצדקה לכך שהנתבעת
20 אינה פועלת בהתאם לחוק הירושה לגבי שינוי/ ביטול הצוואה ההדדית.
21
22 198. להשלמת התמונה יצויין כי המנוח והנתבעת נישאו בשנת 1982 והיו נשואים עד לפטירתו של
23 המנוח בשנת 2014. הם לא ערכו הסכם יחסי ממון. בצוואה הם לא ערכו הפרדה בין סוגי הרכוש
24 ולא ערכו חלוקה המפרידה בין נכסים משותפים לנפרדים.
25
26 199. יצויין עוד כי טענה זו של הנתבעת לגבי פערי ההשתכרות והמימון נבחנה במהלך ההליכים
27 והוכח כי גרסתה זו לא הייתה מדוייקת (ראו למשל: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 44-48, וכן צורפו
28 דפי בנק ת/4).
29
30
31
32
33
34
35

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

- 1 גם התובע נחקר על פערי ההשתכרות בין הצדדים והשיב כי לא התרשם מפערים כלכליים בין
2 המנוח לנתבעת: "אבל מה שאני יכול להגיד לך בוודאות שאני לאורך כל השנים האלה ואני
3 הייתי איתם מרגע הנישואים, מעולם לא הרגשתי שיש איזה שהוא הבדל בין ההכנסה שלה
4 לבין ההכנסה שלו. כמוכן גם לא שאלתי אותם כמה הם מרוויחים אבל אתה יודע, הם ניהלו
5 משק בית משותף, היו להם הכנסות, היו להם הוצאות." (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 46,
6 שורות 30-34).
- 7
- 8 201. הנימוק להתחשבות כלכלית בין הצדדים לא נקבע כנימוק לשינוי צוואה הדדית בחוק הירושה.
9
- 10 202. אשר על כן דין טענה זו להידחות.
11
- 12 **טענת הנתבעת כי התנהגותו של המנוח כלפי ילדיה היא שגרמה לנתק בינה לבין ילדיה, ועל**
13 **כן בעת שחזרה לקשר עם ילדיה היא זכאית מטעמי תום לב לשנות את שנקבע בצוואת**
14 **ההדדיות -**
- 15 הנתבעת טענה לראשונה – לאחר שפעלה להוצאת צו לקיום צוואתו של המנוח – טענות
16 הקשורות למרקם היחסים המשפחתי. במסגרת ההליך הועלו על ידה ועל ידי בתה טענות קשות
17 נגד המנוח והתנהגותו ארוכת השנים לטענתן נגדה ונגד ילדיה.
18
- 19 204. אין בידי לקבל טענה זו כטענת הגנה. הנתבעת היא שפעלה וביקשה לקבל צו קיום צוואה
20 לצוואת המנוח, וטענתה זו הועלתה רק לאחר שנהנתה כבר מקבלת פירות עזבונו וכטענת הגנה
21 להצדקת פעולתה בניגוד לצוואה.
22
- 23 205. ניכר כי טענות אלה הועלו על מנת ליצור רושם נגד המנוח ולאפשר את התנהגותה של הנתבעת
24 שהייתה בניגוד לצוואתו כמפורט לעיל.
25
- 26 206. הצדדים היו נשואים שנים ארוכות. הקשר המיטיב והקרוב מאוד של התובע עם הנתבעת הוכח
27 בצורה ברורה והנתבעת אישרה זאת.
28
- 29 207. יובהר ויודגש הקשר בין התובע לנתבעת לא היה לצורכי הצוואה, לא היה בסמוך אליה בלבד
30 ובוודאי לא נפסק לאחר החתימה על הצוואה. גם לאחר פטירת המנוח איש המשפחה הקרוב
31 ביותר לנתבעת, עד שחידשה את הקשר עם ילדיה, היה התובע. הוכח בצורה ברורה לכל אורך
32 ההליך כי התובע היה לנתבעת כבן והדברים שנרשמו בצוואתה שיקפו את המציאות
33 העובדתית המשפחתית.
34
35

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

208. במהלך ההוכחות הוכח כי חזרת הקשר בין הנתבעת לילדיה לא הייתה בסמוך לפטירתו של המנוח אלא מספר שנים לאחר מכן. גם לאחר פטירת המנוח התובע היה הקרוב ביותר לנתבעת ואף בא עימה לאירועים משפחתיים. התובע תיאר אירוע לדוגמא של משפחת בתה של הנתבעת שבו הוא בא עם הנתבעת ובתה של הנתבעת לא התייחסה אליה:
- "היחסים ביניהם ידעו הרבה עליות ומורדות, גם לפני שאבא נפטר וגם אחרי שאבא נפטר. אחרי הפטירה הם התקרבו אליה, באיזה שהוא שלב שוב היה נתק, לא זוכר בדיוק על מה ולמה, לא עם בנה של הנתבעת, היה עם בתה של הנתבעת. בין הנתבעת ובתה, אני זוכר נגיד שישבנו, היתה בת מצווה של ---, הבת של בנה של הנתבעת, אנחנו ישבנו בקצה אחד של האולם והם ישבו בקצה האחר, לא היתה תקשורת כאילו בין, [...] המשפחה של הנכד, בתה של הנתבעת, בעלה.
- [...] אני והנתבעת ישבנו בצד אחד של האולם והם ישבו בצד אחר לגמרי. הבת שלה וכל המשפחה." (ההדגשות בקו – הוספו).
- (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 55 שורות 1-11).
- ובהמשך תיאר התובע: "שוב חודש הקשר ואז הנתבעת עברה איזה שהוא ניתוח בברך והיה שם איזה עניין שחיפשו איזה שהוא זיור מוגן או משהו בינתיים ובתה של הנתבעת חיפשה והנתבעת כן רצתה והנתבעת לא רצתה והיה איזה שהוא פיצוץ גדול סביב הדבר הזה והם הפסיקו לדבר לגמרי. והנתבעת מאוד נפגעה, בתה של הנתבעת לא רצתה לדבר איתה, היא לא התקשרה אליה, לא מה שלומך ויום הולדת" (עמ' 55, שורות 23-27). (ההדגשות בקו – הוספו).
209. בתה של הנתבעת אישרה כי בסמוך להעברת הדירה לא הייתה בקשר עם אימה ואף לא הייתה ביום הולדתה ה-75 (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 10 שורות 26-34, עמ' 11 שורות 1-13).
210. התובע נשאל לגבי הטענות ליחסו של המנוח לילדי הנתבעת והשיב: "אתה מתאר פה מציאות, אתה מתאר פה מישהו שהוא לא אבא שלי. אני בחיים לא ראיתי אותו מתנהג בצורה כזאת" (ראו: פרוט' מיום 15.9.19, עמ' 52, שורות 15-16).
211. גם הטענות לגבי התנהגותו של המנוח כלפי ילדיה שנטענו על ידי בתה ועל ידי, הופרכו בשיחה שהנתבעת ניהלה עם התובע בסמוך לתביעה. באותה שיחה מאשרת הנתבעת את יחסו הטוב של המנוח לילדיה, ובפרט לבנה: "[...] אתה יודע מה אבא שלך היה זהב. אבל אני אומרת מטומטם, למה? אבל מה הוא עשה את זה בשבילי. [...] מישהו אחר במקומו, היה לוקח אותו ככה, זורק אותו, בכלל לא מכניס אותו הביתה." תגובתו של התובע לדברים אלה הייתה כי המנוח עשה את כל זה בשביל הנתבעת: "כל איך שהוא התנהג איתם זה היה בשבילך". ראו:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

נספח א' לתצהיר עדות ראשית, עמ' 27 לתמלול שיחה בין התובע לנתבעת בחודש 6/2018, שורות 17-23.

212. העולה מהעדויות כי מערכת היחסים הייתה מורכבת ללא קשר למנוח וגם לאחר פטירתו.

213. חרטתה של הנתבעת אינה מקימה לה זכות להתעלם מההתחייבות שלה ומחובתה על פי חוק הירושה.

יתרה מכך, ואם נלך לשיטתה של הנתבעת – שהעלתה טענות נגד נישול ילדיה, האם התרופה לנישול שלטענתה היה בלתי צודק הוא נישולו של התובע מירושתה ומירושת אביו? מדוע התובע שדאג לה – ועד היום דואג לשלומה – "שכרו" הוא בנישולו? לכך לא ניתנה תשובה על ידי הנתבעת מלבד הטענה כי היא כועסת על התובע בשל הגשת התביעה (ראו: פרוט' מיום 19.9.19, עמ' 52, שורות 24-34).

214. סבורה הייתה הנתבעת כי חתימתה על הצוואה שלה לא הייתה כדין, סלולה הייתה בפניה הדרך, כפי שסלולה גם כעת, לפעול במתווה הקבוע בחוק הירושה לצורך ביטול צוואתה.

ד. סיכום

215. אשר על כן ולאור כל האמור לעיל - אני מורה כי העברת הזכויות בדירה ברחוב המאבק 19 בגבעתיים מהנתבעת לנתבע 2 – בטלה.

216. טרם חתימה – ההתרשמות מהתובע ומהנתבעת הייתה כי שניהם מצרים מאוד על המצב אליו הגיעו בשל תביעה זו. שני הצדדים העידו היטב וניכר כי כאבו את עצם ניהול ההליכים ביניהם. הסיטואציה אליה נקלעו הצדדים נובעת בעיקר מרצונה הכן והטבעי של הנתבעת להיות "בסדר" גם עם ילדיה שלה, והחרטה על נישולם מצוואתה. אולם רצון לגיטימי זה עומד גם אל מול אומד דעתו של המנוח וכן של הנתבעת עת חתמה על צוואה הדדית, הקשורים זה בזה. והוא עומד גם מול התובע שבעבר הנתבעת התייחסה אליו כבנה, וכעת מרגיש שנשכח על ידה. ההתרשמות הינה כי גם עתה התובע דואג מאוד לנתבעת והיה חפץ בכל מאודו כי מערכת היחסים ביניהם תשוב להיות כבעבר (בפרט לאחר פטירת שני הוריו). כל הניסיונות להביא את הצדדים להסכמות ראויות ומושכלות לא צלחו. אני תקווה כי טרם יחלו הליכים משפטיים נוספים ישקלו הדברים בפן האנושי והמשפחתי, בעיקר בעת הזו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 65125-06-18 התובע נ' הנתבעת ואח'

בפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

217. הוצאות ההליך – לאחר ששקלתי את היקפו של ההליך, תוצאתו, התרשמותי מהצדדים ובעיקר מהרצון להימנע מליבוי הסכסוך המשפחתי, סברתי כי זהו מקרה מהחריגים שבו אין לעשות צו להוצאות.

218. פסק הדין מותר לפרסום ללא פרטים מזהים.

219. המזכירות תסגור את התיק.

ניתן היום, י"ח ניסן תש"פ, 12 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

תמר סנונית פורר, שופטת

16
17
18
19
20
21
22